

XWEBÛN

Hejmar 26

KOVARA JINÊN CIWAN ÊN TÊKOŞER

TEBAX
2023

Bi hunera demokratîk
ber bi
jiyanekî Azad ve

deq

NAVEROK

KURDÎ

1. Mêtîngerî Dijminê Huner e Jî
5. Dengê Rêber APO Di Hate Min
9. 3 S Çi ye?
12. Li Dîroka Kurdistanê Jinên Hunermend
15. Mizgîn, Mizgîniya Jiyana Azad E
18. Hunera Gerîla

TÛRKÇE

21. Savaş Örgütü Kadar, Sanat Örgütüne İhtiyaç Vardır
27. Kültürel Soykırığa Karşı Sergi: 2+2=KRDSTN
30. Mücadele Eden Dört Kadının Hikayesini Anlatan Belgesel Film : “Yıkılacak Duvarlar”
33. Sarya'nın Şiiri Sarya'nın Dansı...

DEUTSCH

38. Deqs- Die Traditionellen Kurdischen Tätowierungen
42. Halay Nights, Tattoos Auf Dem Arm- Ist Das Kunst?
44. Amargî
47. Reportage: Warum Ist Für Uns Als Junge Frauen Die Verteidigung Unserer Kultur So Wichtig?

ÇAND

49. Kolaj Bi Berhemên “Bi Çavên Te Welat”
51. Helbest

Rêhevalên Hêja,

Wekî hûn jî zanin pêvajoya ku tê jiyîn li dijî gelê Kurd şerekî topyekûn tê meşandin. Armanca dijmin ew e ku bi her awayê gelê Kurd tine bike. Ji bo vîna jî li ser axa Kurdistanê, li beramberî ziman, dîrok heta çanda Kurd êrişekî diwar tê meşandin. Bi Peymana Lozanê ya ku di sala 1923'an de ji aliyê dewletên Ewrûpî û Komara Tirkîyê ve hatibû îmze kirin re êdî qirkirina gelê Kurd rewşa kirin. Li ser vî esasê bi derketina Tevgera Azadiyê ku 50 sal berê li hemberî qirkirina gelê Kurd ku bi pêşengiya Rêber APO û bi hezaran şehîdan û bi gerilayên Modernîteya Demokratîk re, ev politîkaya tinekirine vala tê derxistin. Bi paradigmaya Rêber APO ya Modernîteya Demokratîk êdî gele Kurd xwe birêxistin dike û jî bo hebûna xwe têkoşînekî serkeftî dimeşîne.

Hevrêyên Hêja,

Peymana Lozanê ya ku gawekî mezin ya tinekirina gelê Kurd bû wê vê salê sedsaliya xwe tije bike. Hêzên serdest ên cihanê dixwazin bi destê NATOyê vê peymanê nû bikin. Ev tê wateya ku di siberoja me de şerekî diwarî heye. Ji bo vî em wekî Jinên Ciwanên Kurd yên li Ewrûpayê dijîn pewîste beramberî vê politîkaya qirkirinê di her alî de xwe birêxistin bikin û li ser vî esasê vê êrişê vala derxin. Ji bo vî jî parastina çand û hunera Kurdî amûreke şere. Di dîroka gelê Kurd de jinên wekî Rindexan, Adûlê, Zîn, bûne pêşengên destanan, bi dengê Eyşeşan an, Meryemxan an û Mizgîn an bûne dengê Kurdistanê. Ji bo vî mirasa ku ew ji me re hiştine em jî wekî jinên ciwanên Kurd pewîste vê mîrateyê biparêzîn û heman deme rolekî bilîzîn da ku em hunera demokratîk pêş bixînin. Hunerekî çawa? Bandora hunera kapitalîst çawa me bandor dike? Bersivên wan pirsan û hwd. hûn dikarin di hêjmara me ya Xwebûnê de bibînin.

**Ji ber vê bi rihê xwedawenda Zilan
ber bi jiyana azad bimeşin,**

Kovara Xwebûn

 @xwebun_official

 <https://xwebun-jinenciwana.com>

 Kovara Xwebûn →

BI HÛNERA DEMOKRATİK BER BI JIYANEKÎ AZAD VE

MÊTÎNGERÎ DIJMINÊ HUNER E JÎ

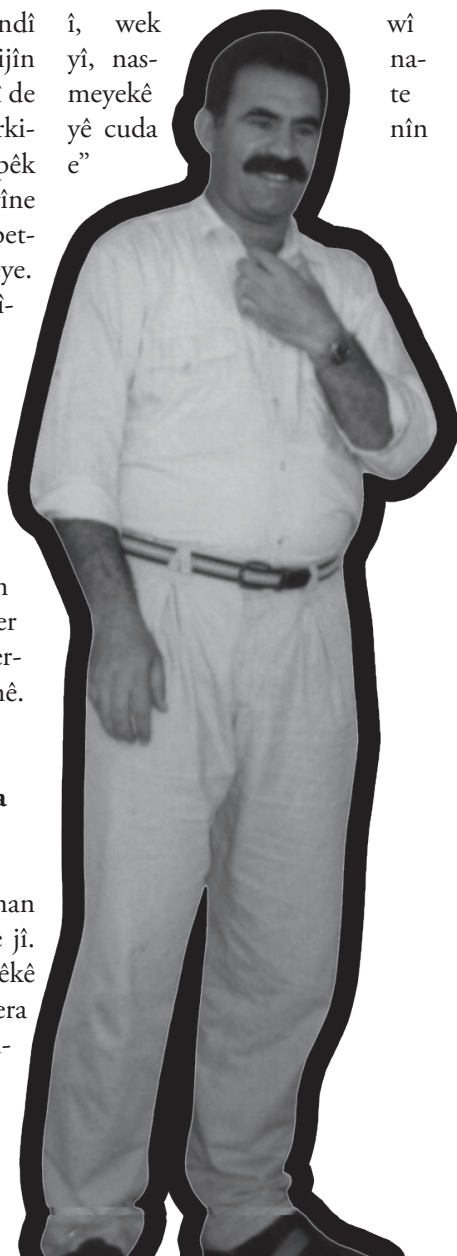
JÎ PERSPEKTIFÊN RÊBER APO "ÇAWA BIJÎN?"

Mêtîngerî di heman demê de ji bo pekanîna qirkirina hunerê hendazetiyekî mezin nişan dide. Qirkirinên di her astîde ku li Kurdistanê hatiye pêkînanandin, di rêjeyê giring de qirkirina hunerê jî pêk aniye. Lê huner, ji ber ku hindêk bi giyanê ve girêdayî ye pir û bêtir zindî ye, di nava kategoriya yên dijîn de cî digire û aliyê xwe yê arişî de giraniyê dide çêkirin, ew qirkirinên ku di şertên daringî de pêk tên, qasî wana qirkinê napejirîne ango vala derdixe. Huner, taybetmendiyekê xwe yê wisa jî heye. Lewma civaka Kurd, di rasteqîna gel de nasname, hindik zêde berdewamkirina bi huner tê fêmkirin. Bi taybetî folklor û mûzîk bûne sebeb ku nasname netew di rewşeke diyarî de xwe li ser piya bihêle. Lê gelek alî û çalakîya hunerê hatiye tewiştandin û li piştaftinê rast hatiye. Her wiha ji bo hunera netewa serdest bûye amrazekî bikaranînê.

Serdestiya mêtîngerî, di heman demê de serdestiya hunerî ye jî

Serdestiya mêtîngerî, di heman demê de serdestiya hunerî ye jî. Ev yek jî derbirîna xwe, destpêkê di nejiyandina rastîna hunera gel, tewiştandin, ji xwe re malîkirin û anîna halê nenasînê û piştî jî hunera xwe wek hunera ku a gelê bindest

e, di vê nêzikatiya nişandanê de peyda dike. Dîsa mêtîngerî di hemû dezgehên fermî de, bi taybetî, li ser piştewaniya hêza dewletê, ji bo vê yekê şîringa cihana giyan û hestên gelê bindest da ku baweriya "di bingeh de tu ji netewa serdest î, wek yî, nas-meyekê yê cuda e"

bide çêkirin, serdestiyê me-zintirîn pêş dixê. Her wiha netewa serdest di rêjeyê ku xwe dide pejirandin de, tunekirina netewekê tamam dibe. Bi vî rengî nasname netew wenda dibe û nasname netewa serdest desthilat dibe. Bi rastî jî ev, di rasteqîna Kurd de rewşeke herî pêş ketiye. Ji ber vê sedemê, li hember rasteqîna netewa serdest berxwedaneke pir hindik heye. Tebî ev yek nişan dide ku mêtîngerî ka çiqas pêş ketiye. Nexwe, têkoşîna li hember mêtîngiriyê di warê hunerî de piçûk nayê dîtîn. Dîsa di warê huner de pir bi sînor be jî, hebûna nasname netewî di hinek aliyên de domandin dikare bingehê çêbike, ji bo derketinê girîng di têkoşîna rizgariya netew de. Di qonaxên destpêkê de bi taybetî, xebata çand û hunerî piştgiriya jî netewbûn û têkoşîna netew re dide çêkirin. Heya qonaxê diyar roleke girîng dileyize. Lê heke ku şîdetaya siyasî û leşkerî nebe, têkoşîna çandî û hunerî zêde wateyekê naderbirîna û zelal tê dîtîn ku erka xwe nikare bide tamam kirin. Mîrov dikare qala nêzikatiya rewşenbîr û mîliyetperestiya hoveber ku di vê wateyê de huner rast nanîrxînî bike. Em baş dizanin ku huner, çand û xebata wêjeyê ya ketûber bi rizgariya netewî, bi taybetî jî bi peywirên siyasî û leşkerî têkil hev dikin ango bi vî rengî naxwazin peywirên xwe

bibînin, mafê hunerê jî nadin û rê vedikin ji bona têkilhevki- nekê. Bi pêşketina têkoşîna me ya şoreşger huner hem erkdariya di nava şoreşê de hatiye zelalkirin, hem jî ew çemkên çewt ên di nava şoreşê de neyênîya wan hatiye marezkirin. Çawa ku rola hunerê re giraniya pêwîst dike hatibe dayîn, li hember karanîna helperestî jî, rexneyên pêwîst hatiye pêş xistin. Ka çiqas ev yek rast e di nava têkoşîna şoreşê ya bilindbûyî de pêşketina hunerî wek aşutekî mezin bûye, li ba vê yekê qasî bandora warê hunerî li warê siyasî û leşkerî, van waran jî li ser warê hunerî bandorekê derxistiye rastê. Di vê wateyê de çalaktiya hunerê hatiye gihandin bingehên rast ên erkdariya şoreşgerî. Ji destpêka sed-

salê vir ve heta pêşiya wê jî, nasnama netew a ku dihate xwestin xwe bigihîne asta hunerê wek

dewekî hilperînê pêk aniye û ev tenê bi têkoşîna siyasî û leşkerî derketiye rastê. Lê, li ba vê yekê erkdariya huner kêm nebûye, tam berevajî zêde bûye. Her wisa ku şoreşa Kurdistanê serûbinbûneke girîng dike, şer ji hemû girseyan re bûye mal, xwe kûr dike, her çîn û tebeqeyî digire nava berfirehiya xwe, vê yekê didomîne, li ba vê yekê kêmbûyîna erkdariya hunerê bila li vir bimîne, em dibînin ku bêtir zêde bûye û hatiye halê pêdiviyêke şênber. Girseyên gel, bi mûzîk, folklor û wêneyên şoreşgerî bêtir hatiye rewşeke zindî û ji bo teşeyê jiyaneke baş hewl dide ku zêdetir xwe lêhatî bike. Yanî di vê wateyê de bi kiryarî şoreşeke hunerî tê jiyîn. Lê li rexmî vê diyar e ku,

ev yek nayê terkeserkirina jixweberiyê, tam berevajî pir êşkere ye ku pêdiviya xetke huner a pir rehdar û xebata wê ya pratîk heye. Her wiha ji bo derbaskirina kêmasiyên heyî mîna afirandina eniya hunerê û berê xwe dayîna xebateke wisa hem pêdivî ye, hem jî sehayek e ku ji pêşketina şoreşî re tevkariyekê çêdike.

Ji pirsra “Çawa Bijîn” re bersîva bê dayîn romanek e

A ku em dixwazin di vê sehayê de bidin pêşxistin, di bingeh de gelala romanekê şoreşgerî ye. Em dikarin bibêjin ji pêvajoya hilveçîrîna korgirêka ku di civaka Kurd de hatiye çêkirin û pêvajoya ber bi rizgariya nû ve bi romanê hunandin ango bi romanê anîna ziman. Bersîva em ji “Çawa Bijîn” re bidin di wateyekê de dibe roman. Em raveya şoreşê a bîrdozî, politîk û leşkerî û dîsa stratejî û taktîkê pêş dixin. Her wiha pêşketinê çêdibin û diçin. Lê di heman demê de ger ku em pirsra “Jiyana şoreşger wê çawa be” nebersivînin, wê emê şoreşa xwe ji pêşketineke giyanî ya girîng û ji teşeyê libatê pîmen bikin û êşkere ye ku ev nabe saxlemiyek. Lewma ji bo milîtanek şoreşger pirsra “Çawa Bijîn” sotîner e. Jixwe têkoşîna rizgariya netew a ku di bin serokatiya partî ya me de pêş dikeve, hemû civakê alandiye, tenê ne ji bo milîtan, ji bona hemû takekesan şewazeke jiyana şoreşger ka çawa pêwîste bê pêşxistin, bi qasî nan û avê bi misogerî aniye halê pêdiviyekê. Di nava civaka me de paşdemayînen mezintirîn û xirabûnên libatî hene. Dema têkiliya vê bi mêtîngerî, Kemalîzm û dîsa bermayên çerxa navîn ve bê kolandin û dahûrandin, wê bê dîtîna ku ka çiqas têkilî û jiyane bîna hilweşandin û li hemberê bertekê bê raberkirin û dîsa di şûna wan de ji têkilî û teşeyên jiyana nû ku bê afirandin, hewqas pêdivî pê heye. Va ye roman, hindek jî di navbera vê belênayê de hewldanê diderbirîne. Têkilî û teşeyê jiya-

na ku pêwîst e bê derbaskirin, têkilî û teşeyê jiyana pêwîst e bê parastin lêkolîn û lêpîrsîn dike, dahûrîn dike û ji nû ve ava dike. Ev yek ger ku teknîka hunerê baş bê karînanandin, di wê rêjeyê de, wê ji şoreşê re tevkarîya herî baş bide berpêşkirin. Tebî dema ku têkoşîna me ya şoreşger dibe mijara gotinê, rasteqînên dîrokî yên şoreşê, teşegirtina civaka ku xwe li ser radigire, bi taybetî li ba pêvajoya dîrokî ya nêzîk rasteqîna ku îroyîn dije û aliyên pêşketinê dibêti ku pêgirê nîrxandina asteke nêzîkê zanistiyê bê kirin û ji romanê re zemînekî wisa bê berpêşkirin, em dikarin destnîşan bikin ku ev pêdiviya romanê pala xwe dide ango divê pala xwe bide ser binyada rasteqîna sosyalîst. Ev yek di heman demê de, di bingehê daneyên zanistî de derdikeve rastê, ew aliyên ku kevneperestî bi her awayî pê re çêdikin, şunda dikişînin û vesazî dikin û helwesta ku dixwaze nûjenî bike, ji her cure temsîla ve re bi rexneyê bersîv dide. Li ba vê yekê, xwedî li rasteriya pêşketî derdikeve ji bona pêşengtiya vê bêrî, azwerî û bilindbûnê esas werdigire. Ev roman, rasteqîna tê jiyandin tam jî bi vê teşeyê digire dest, di bingeh de jiyana takekes a ku bi hilweşandinê ve rû bi rû maye û piştgiriye ji jêr û jorsaziya civakê werdigire ji

hilweşandina wê re çavdêrî dike û di teşeyê herî radîkal de rexne dike. Lê di heman demê de yê şunê de bê cîbicîkirin ka wê çawa be, hewl dide ku derxîne rastê û girêdana bi kevîrên bingehîn yên jêr û jorsaziya tevahî jiyana nû ya ku divê bê pejirandin, bide avakirin. Ev, di kesayeta tîpek an çend tîpan de dikare ji avakirina nû ya hemû civakê re rê bide vekirin. Li virê sê-çar tîpên ku were destgirtin, di heman demê de ji dahûrandina rasteqîna dîrakî û civakî re, wê rê bide vekirin. Çend tîpên ka kîjan dîroka paşdemayî têkiliyên civakî yên vê dîrokê temsîl dikin baş dadihûrîne, baş çavdêrî dike, baş rexne dike û ji nû ve ava dike. Ger ku vê yekê çiqas bi kûranî, çiqas bi xweşîkî û çiqas bi hunerî bigire dest, hewqas jî dikare berhemên hunerî yên saxlem derxî-

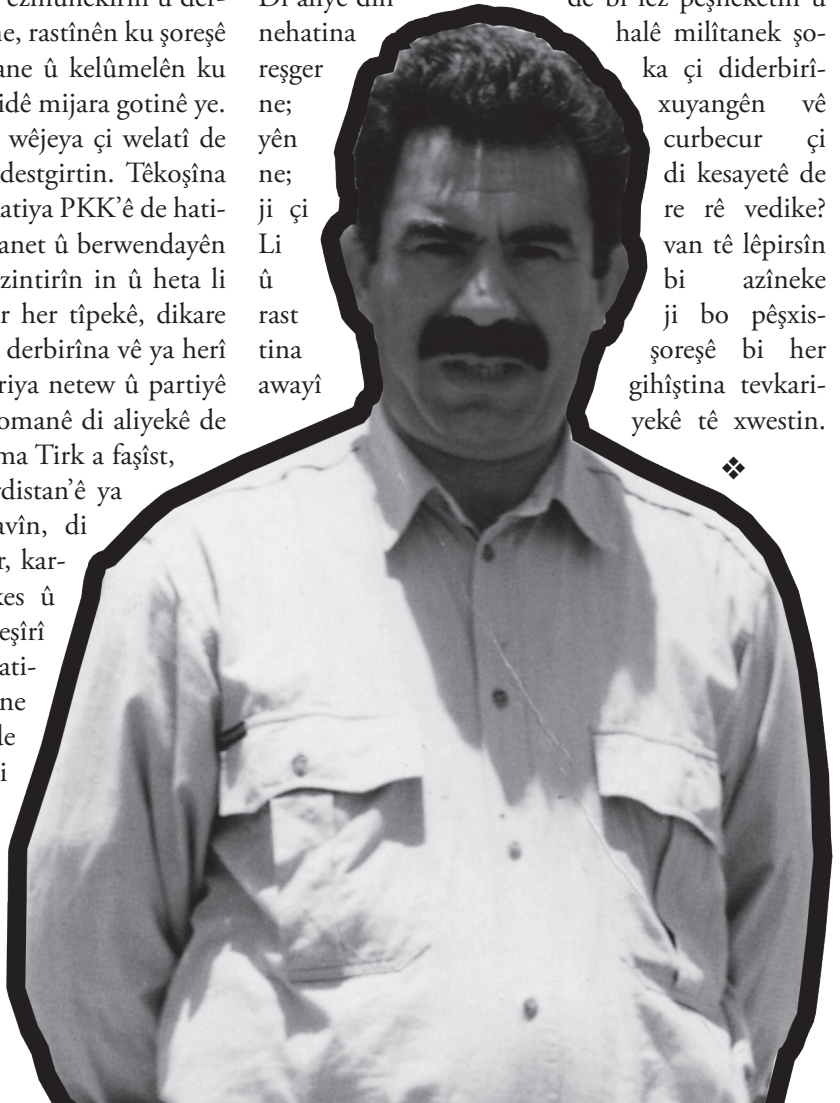
ne rastê. Êdî ev der, bi hêza hunermend ve girêdayî ye. Hindek xeyalên xwe dide axaftin. Yanî di virê de ji zanistiyê zêdetir xeyalan dana axaftin, xwestek, bêrî û azweriyên anîna ziman mijara gotinê ye. Li hember çî me, çî dixwazim, divê çî hilweşînim, çî ava bikim; çî kirê e, çî xweşîk e; çî nayê jiyandin, çî tê jiyandin; çî tê pejirandin, çî tê redkirin; çî terciha min e, çî ne terciha min e, van pîrsan eşkere dipirse û bersîvên tûj dide. Bersîvên ku bide, wê giştîya hemû civakê girê bide. Va ye, ew gelala romana ku em dixwazin pêş bixin, li derdora van pîrsan hindik zêde pêwîst e bê derxistin. Rasteqîna tê jiyandin jî di wateyê de ev e. Li ba pêwendîya vê rasteqînê bi mezintirîn kevneperest û muhafazakar, yanî bi mêtîngeriye û bi bermayên feodal ve, di heman demê de, ew civaka ka çawa bi nûjenîyeke sexte

«Di qonaxên destpêkê de bi taybetî, xebata çand û hunerî piştgiriyeke ji netewbûn û têkoşîna netew re dide çêkirin»

ve tê çîlakirin, hewl hatiye dayîn ku derxîne rastê. Heta welatparêziya sexte, di bin navê çepê sexte de kesayet û kesayetiyên heyî ka çi ne, hatiye ravekirin û li ba vana, pêwendiya rizgariya civakî ya nû bi nasnameya netew re ango di asta kesanî de temsîlkirin ka wê çawa çêbibe; kesayetên wisa çawa derdikirin rastê û çawa ditêkoşin; ev yek jî hatiye daxistin. Yek jî, ji tîpên berwenda hatiye qalkirin. Ew tîpên ku lingekî xwe li bermaya serdema navîn e û lingekî xwe şekilbûyîna civaka nû de ye, her tim sîketina her du aliyên temsîl dikin û xwe li dijî her qonaxên girîng dana çespendina wan hatiye rexnekirin. Bi taybetî dahûrînên Rêbertî (em dikarin bibêjin dahûrînên bingehîn in) yên di vê mijarê de pêşketinên ku derxistiye rastê, ku bê lêkolînkirin û pê ve girêdayî da ku wek kelûmelê romaneke şoreşger pêgirê nixandîne bê kirin wê tevkariyekê berpêş bike. Ev xet hindik zêde di dahûrînan de hatiye derxistin. Dahûrînên kesayeta bingehîn; di jiyane de, di nav şerê germ de hatine ezmûnekirin û derketine rastê. Yanî ev ne xeyalî ne, rastînen ku şoreşê derxistine rastê ne. Lewma dane û kelûmelên ku romaneke rasteqînî pala xwe bidê mijara gotinê ye. Yanî hewqas kelûmelên ku di wêjeya çi welatî de nehatiye peydakirin hatiye bidestgirtin. Têkoşîna rizgariya netew ku di bin serokatiya PKK'ê de hatiye birêvebirin qehremantî, xiyamet û berwendayên derxistiye rastê kelûmelên mezintirîn in û heta li ser her qonax yan jî li ser her her tîpekê, dikare pirtûk bê nivîsandin. Em tenê derbirîna wê ya herî gîştî, girêdayê pêvajoyên rizgariya netew û partiye hewl didin ku bidin. Gelala romanê di aliyekê de rasteqîna mêtîngerî û kemalîzma Tirk a faşîst, di aliyekê de jî rasteqîna Kurdistanê ya eşîrî û feodaliya serdema navîn, di aliyekê din de jî, rewşa kedkar, karker û gundiyên xizan, ew kes û tîkiliyên ku ji pêwendiyên eşîrî û feodalî hatine qutkirin û hatine şekilkirin hewl dide ku bîne ziman. Û PKK di wateyekê de dibe ev. Roman, pêşketina di vê wateyê de hewl dide ku di asta hunerî de pêş bixe. Hem berhemekê pêşketina şoreşî ye, hem jî ji bo pêşketina şoreşgerî teşeyekê dide. Her çende ku bi helbest,

mûzîk û wênayan şoreş nayên pêkanîn jî, ji bo pêşxistina herî puxteyî ku wê roman tevkariyekê jê re berpêş bike bêguman e. Gelale hindik zêde dayîna naveroka wê ji xwe re kiriye armanc. Di bingeh de tîpên hîmî mijara gotinê ye, lê heke ku em gelek tîpan bidin axaftin wê kelûmel bêtir dewlemend bibe. Lewma bi neqandin, yekirina gelek qismên baş, yanî bi gihandina sentezekê roman dikare pêk were. Di vê gelala romana ku em dixwazin bidin de, bi komên curbucur lêgerîn tîpên çêkirin. Em li hember kîjan jiyane bertek raber dikin û ka em bêriya kîjan jiyane dikin tê lêpîrsîn. Dîsa çi baş e, çi xweşik e; çi rast e, çi çewt e; çi kirêt e, çi xirab e pîrsên wiha di virê de zêde tîpên pêşxistin. Ji ber ku roman hindik di nava van tîpên hîmî de pêş dikeve. Hun, ji ku derê tîpên, jiyana kevin çi ye, jê qutbûna we çawa ye; dîsa pêwendiyên we bi jiyana nû re çi ye, hun çawa pê ve hatin girêdan, hun dixwazin çawa pêş bixin, van pîrsan zêde pêş dixê. Di aliyê din de bi lez pêşneketin û

nehatina halê milîtanek şoreşger ka çi diderbirîne; xuyangên vê yên curbucur çi ne; di kesayetê de ji çi re rê vedike? Li van tê lêpîrsîn û bi azîneke ji bo pêşxis-şoreşê bi her gihîştina tevkariyekê tê xwestin.

DENGÊ RÊBER APO DI HATE MIN

-KURDISTAN HEFTANÎN

Bi vî rengî ez mam û her şes meh carekî me raporên xwe dinivîsandin û her car min di rapora xwe de pêşniyara çûyina cem Rêber Apo dikir. Heya şerê 92' yê Başûr derket. Me tevî şer bûn. Li wir ez êdî birindar bûm, lê bîrina min sivik bû. Piştê çûme Zelî û ji Zelî jî vegeryam Heftanînê heya destpêka 95'an li Heftanînê mam. Wê demê çalakiyeke berfireh da destpêkirin. Me dixwest piştî çalakî kampa xwe ya zivistanê çê bikin. Di wî çalakiyê de dîsa ez birindar bûm. Vê carê birina min giran bû. Hevalan gotin; ji bo tedawiye pêwîst e derbasî Iran'ê bibî. An jî derbasî Suriye bibe. Ji ber ku rewşa min di xeteriyê de bû. Li Iraq'ê nedihatim tedavîkirin. Hevalan hatin cem min û gotin: Me bîryar daye tûyê derbasî Suriye bibî. Min got: «Ez naçim, heya ez sax bûm we min rênekir cem Rêber Apo, niha hûn dixwazin bi vî halî min rêbikin cem Rêber Apo.» Hevalan kirin û nekirin min got; ez naçim. Piştê heval Cuma talîmat şandî bû û gotibû, pêwîstî bike wê ne bi qanuna eskerî rêbikin. Bi vî rengî em gurubek jî 12' hevalan ber bi Suriye ve birêketin. Min di rê de bi xwe re diyalog dikir. Carna jî min ji xwe re digot: Her tim xew û xeyalê min çûyina cem Rêber Apo bû. Niha ev çî şans bûye û bi kelecaneke mezin me berê xwe da Rojavayê Kurdistanê. Em derbasî Derikê bûn. Me li wir serê xwe şuşt û me cilên sivil li xwe kir û em derbasî Qamişlo bûn. Wê demê Heval Fuad berpirsyarî Qamişlo bû. Hevalan doxtor anîn û doxtor birîna min pansuman kir. Piştê Heval Fuat got: «Hûn îşev li vir

diminin û sibê hûn derbasî Şamê bibin û biçin cem Rêber Apo.» Heval Fuat derbarê çûyina me ya li gel Rêber Apo û em ê çawa nêzî Rêber Apo bibîn û şêwazê danûstandinê me divê çawa be li ser wê bingehe civînek bi me re da çêkirin. Ji ber ku em hemû çare yekem bû em ê biçûbane gel Rêber Apo. Kelecana wê gelekî zêde bû. Roja dîtir bi riya tirênê em derbasî Şamê bûn. Li Şamê jî bo em tedawiya xwe bibînin, hevalan me li ser malan belavkirin. Heval min danîn malekê û heftiyekî ser min de nehatin. Birinên min hemû îltihab girtibû. Ji ber êşê min nedikarî îdare bikiriba. Jina ku xwediyê malê bû ji ber ku dilê wê bi birinên min dêşya nedikarî ji min re pansûman bike. Piştî heftekî heval hatin. Heval Bahoz ku li ser tedawiya hevalên birindar diseknî, hat û birîna min kontrol kir. Dît ku rewşa birîna min pir xerabe. Heval Bahoz lêbûrina xwe xwest û got: » Ji ber zextên rejimê min nikarî ez bême serdana te.» Min jî heval Bahoz pirs kir. Em ê kengî biçin cem Rêber Apo? Got:»Rêber Apo ne livire û em jî nizanin dê kengî bê.» Bi wî rengî nêzi mehek û niv me li wir tedawiya xwe dît. Lê belê agahiya me bê nebû ku Rêber Apo gotibû ez dixwazim hemû hevalên birindar bibinim. Roja îne bû û hevalan gotin em ê we bigerênin û ser navê gerê em nêzî 60-50 heval bûn û me birin baxcekyekî nêzî Şamê. Me li wir xwarina xwe çêkir û hinekî topê listin. Nêzî saet çaran bû, hevalan gazî kirin. Bila hemû heval kom bibin. Heval Amed ku ji Qamişlo bû got: »Em ê

biçin cem Rêber Apo, hevalên ku berê Rêber Apo dîtine, çend kesin?» Nêzî 7-6 hevalan destê xwe rakirin. Heval Amed qederekî bi me re axivî. Çawa em birêketin, dilê min bi lezekî wisa dest bi lêdanê kir ku te digot wê niha ji çihe xwe derkeve. Min ji xwe re digot: Kurdistan sakîn be, tu şoreşgerî şerme li pêş Rêber Apo li ser hişê xwe biçî. Lê dilê min hîç guhdarî min nedikir. Her ku em nêztir dibûn, gupe gupa dilê min ji zêdetir dibû. Em çûne cihekî ku nû ji hevalên birindar re çê dikirin. Em çûn û li hewşê sekinîn. Hevalan gotin: «Çawa Rêber Apo hat, pêwîste hun hemû bikevin sirê û Rêber Apo çi jî we pirs divê hûn bersiva wî bidin û piştê derbasî hundir bibin.» Hundir odayên vala bûn û tije kursî kiribûn. Masekî danibûn û li ser masê ala PKK, kiliniksek, kolanyek biçûk û şûşeyekî avê hebû. Em nêzi saetekî li hewşê geriyan, ji nîşka ve hevalan gotin: «Zû kom bibin, Rêber Apo hat!» Em hemû bi kelecaneke xwe di tek sire de sekinin. Me dît taksiyeka reş hat û li hewşê sekinî û Rêber Apo ji taksî peya bû. Şaleke laciverd û gomlekekî şîn û bê qol li ser Rêber Apo bû. Tezbiheke qehwe rengin ku serê wê ziv bû di destê Rêber Apo de bû. Rêber Apo derdora erebe çend tur avêt. Hinek gul di hewşê de hebûn, çû derdorê wan gulan nêzi pênc deqeyan geriya û em ji hemû bêdeng di sirê de seknine. Piştê hevalekî ku berpirsyarê me bû çû cem Rêber Apo, hinekî bi hev re axivîn. Min ji heval Serxwebûn ku li keleka min bû min got: «Dilê min pir bi lez lê dide, kêma maye li ser hişê

xwe biçim.» Heval Serxwebûn got:»Eybe Heval Kurdistan bide seknandin.» Rêber APO hat û yek bi yek merhaba da hevalan. Her ku Rêber APO nez dibû laşê min zedetir giran dibû. Min êdî nedikarî herketekî herî biçûk ji bikim. Rêber APO gihaşt cem min got: «Merhaba Heval!» Dengê Rêber APO di hat min, lê dikim nakim destê min ranabe ku merhaba bidim Rêber APO. Rêber APO carekê din got: «Merhaba Heval!» Laşê min qifilbibû. Rêber APO fêm kir ku min soç derbaskiriye û di carekê de şeqemekî li min xist. Bi wî şeqemî re çawa avekî germ bi ser bûzê de biki buzê bihele. Ez ji wisa ser hişê xwe ve hatim. Min got: «Ha!» û min nû merhaba da Rêber APO û Rêber APO merhaba da min û wisa derbasî hevalên keleka min ji bû. Hina ji dilê min bi lêza xwe lédida. Rengê min sor û şîn bibû. Em derbazî hundir bûn. Rêber APO got: «Bila hevalên jin di pêşî de birûnin.» Em her pênc hevalên jin dipêşiyê de rûniştin û hevalên xort ji di sereyên piştî me de rûniştin. Rêber APO di pişt mase de nêzî pênc deqekî ne axivî û tenê li me mêze dikir. Piştî yek bi yek hevalan rakir û

sicilê me hemûyan pirsî û dor gihişte min û çawa ez rabûm, Rêber APO got: «Birûne Heval!» Mingot: «Rêberêminêz dikarim.» Rêber APO fêmkiribû ku rewşa min nebaşê û çareke din got: «Heval! Birûne.» Min di dilê xwe de got Rêber APO li ser piyaye, çawa tekmla xwe rûniştî bidim? Min dît Rêber APO ji pişt mase hat û ez li ser kursî damerûnişkandin û got: «Birûne Heval» dema Rêber APO pişt mase da min ku biçê şûna xwe, ez carekê din rabûm. Rêber APO sicila min girt û pirs kir: «Tu Rêbertî çawa nas dikî?» min ji got: «Rêberê min ez te bi suretan nas dikim.»

Rêber APO: «Ev çend salin li serê çiya bi sûretan me we naskiriye.»

Heval Kurdistan: «Raste Rêberê min. «

Rêber APO: «Çima te Rêbertî nexwendiyê?»

Heval Kurdistan: «Xwendina min nine Rêberê min.»

Rêber APO: «Te nexwendiyê lê malbat te nedaye xwendin?»

Heval Kurdistan: «Malbata min keçikan nedida xwendin. Birayên min hemû xwendine, em sê xweşikin bûn lê belê malbata me, me her siyan jî nedanye xwendin.»

Rêber APO: «Heval! Eger tu bixwazî bi me re bimeşî pêwîst e me bixwinî û nas biki. Tu dixwazî fêrî xwendin û nivîsandinê bibi?»

Heval Kurdistan: «Raste dixwazim ferîbibim.»

Rêber APO: «Hevalên ku xwendin û nivîsandinê wan heyê bila destê xwe rakin.»

Nivî hevalan destê xwe rakirin. Piranî hevalên zaningeh xwendibûn. Rêbertî du heval belî kir. Hevalê Mêrxas û hevalê Şiyar.

Rêber APO: «Ji niha û şûn de ew her dû mamosteyê, te ne. Pêwîst te heya li akademyê dimini, fêrî xwendin û nivîsandinê bibi û gerek rapora xwe bi destê xwe binivîsênin.»

Heval Kurdistan: «Belê. Nebêje qey Rêbertî min naşopine ha! Ez ê te bişopinim.»

Heval Kurdistan: »Belê.»

Hat bîra min ku di şerê sala 92'yan de Heval Avareş ku temenê xwe biçûk bû û ji Nisêbinê bû şehid ket. Di nefesên xweyên dawî de ez li ber serê wê bûm. Di vê kêliyê de ji min re got: eger te rojekî Rêber APO dît slavê min lê bike. Di wanî de wesya wê hevalî hate bira min. Ez fikrim eceba bêjim an nebêjim? Ji ber ku min nedizani refleksê Rêber APO çawa be.

Rêber APO: »Tiştêkî cûda bêji heye?»

Heval Kurdistan:»Ez dixwazim tiştêkî bêjim.»

Rêber APO: »Bêjê.»

Heval Kurdistan: »Hevalekî me yê temenê wî biçûk hebû, di şerê 92'yan de li Heftanînê şehid ket. Berî ku şehid bikeve silogan avêt û got: silavê min li Rêbertî bikin.»

Rêber APO li ser piyan bû, gava min wisa got; rûnişt û qedêrî nîv saetî bêdengiyêke wisa kete kampê te digot qey cenaze li wir heye. Min rast kir an ji şaş kir, ez nizanîm. Lê hemû hevalan bi awirên xwe dibêjin xwezî te negotiba. Piştî nîv saetî Rêber APO hêdika rabû û got:»Heval! Ma ez naxwazim hevalên xwe bibinim? Naxwazim biçim serê çiya? Çuyina serê çiya xwesteka min a 40 saliyê. Hun li pêşya xeyalên min astengin. Eger ez biçim wê dijmin êriş bike, hûn ji nizanin xwe biparêzin û şehîd dikevin.»

Rêber APO saetekî li ser heval û rêhevaltî û şoreşê axivî.

Rêber APO:»Min ji we hemiyan re cih çêkir, min ji we hemiyan re îmken afirand. Lê we nekarî bi qasî cihê tîrbekî li welat cihê min çê bikin. Îro em li welatê elemê dijîn. Dê kengê me ji vir derxênin an ji me bikûjin û diştêkî binin serême ne diyare. Ji ber vê ji dîsa hûn li ber şoreşê astengin.»

Bi vî rengî diyaloga me bi encam bî. Piştî ku Rêber APO derket û çû hemû hevalan êrişî min kirin û gotin: «Te çima got? Te Rêber APO acîz kir. Me ji te re gotibû her tişt ji Rêber APO re naye gotin.» Min got:»Heval! Ez ji bê biryar bûm ku bêjim an na, lê min got wesya hevalekî şehîde ji bo vê ji min got.» Êdî armanca min a esasî di akademiyê de, ev bû ku erka ku Rêber APO daye pêşya min pêk binim û bêhtir fêrî xwendin û nivîsandinê bibim. Rêber APO bixwinim, nas bikim û pêk binim. Hevdiya me ya yekemin bi Rêber APOre bi vî rengî bû.

**«RÊBER
APO HEDÏKA
RABU U
GOT:»HEVAL!
MA EZ
NAXWAZIM
HEVALEN
XWE BIBINIM?
NAXWAZIM
BIÇIM SERÊ
ÇIYA? ÇUYINA
SERÊ ÇIYA
XWESTEKA
MIN A 40
SALIYE. HUN
LI PEŞIYA
XEVALEN MIN
ASTENGIN.
EGER EZ
BIÇIM WE
DIJMIN ERIŞ,
BIKE, HUN JI
NIZANIN XWE
BIPAREZIN
U ŞEHID
DIKEVIN.»»**

3S ÇI YE?

-Astera Dağ

Di roja îro de jiyana me ji pir aliyan tê bandor kirin. Ji rêzefilm, muzîk, medyaya dijîtal, werzîş, radîo heta cil û berg (û hwd). Bi pêşketina teknoloji bandora wan her ku diçe zêde dibe. Bi taybetî di nivşa ciwanên îro de ev bandor pir ber çave. Her roj tarzekî nû tê acibandin, qebulkirin û jiyankirin. Ciwanên bê hesabên medyaya dijîtal pir kêmane. Hebin jî wekî dervaye ve cîhane tînin. Cîhanekî bê internet, bê muzîk, bê spor em nikarin bifikirin. Bê guman ev hemû beşekî jiyana me sosyalin, le xeteriyên ku pê ve giredayîne jî dive baş werin dîtînin û dahûrandin.

“3 S” - Spor, Sanat, Seks

Rêber APO di dahûrandinên xwe derhaqe şerê taybet ku ji aliye pergala kapîtalîst ve tê meşandin bahsa “3 S” ên esasî dike. Destpêke de em nasbikin: çi ne ev “3 S”?

Yek ji wan amûrên ku ji bo jiyaneke nava pergala kapîtalîst gengaz bibe tê bi kar anîn spore (werzîş). Ruxme ku werzîş yek ji pêwîstiyên esasî a mirovahî ye, pergala kapîtalîst werzîş xistiye sermayekî bê dawî. Tendûrûstiya laşe me bi werzîş ve pêşdikeve, hêstên serkeftine di taqimên werzîşe de tînin avakirin, stratejî û fikrên kolektîf di leystokên werzîşe de derdikevin holê. Le îro werzîş tene bi reqabet û laşekî gorî daxwaza zayenda din te destgirtin. Ji ber we pir ciwan mecbûr dimînin bê dawî pere ji bo werzîş xerç bikin. Werzîş di sahayên mezin, salonên spore û kupayên cîhane hatiye we aste ku were firotin. Gelo armanca

werzîş pere qezenç kirine? Bê guman na! Le binêrin, ji bo yek lêstokvan bi milyonan dolar tînin xerçkirin. Heman deme herî zêde zayendperestî di nava spore de pêşdikeve. Hatiye tespît kirin ku herî zêde tacîz û tecavûz wexta lêstokên fûtbole tînin jiyîn. Hêstên zilamsalar ji reqabetê û xwe hêz dîtine tînin teşfîq kirin. Rêber APO sanat (hûner) wekî beşekî din a şerê taybet penase dike. Gava em behsa hûner dikin bila tene hûnermendên stranan neyên bîra me. Hûner ji wî zêde firehe. Hûner ji stran, film, rêzefilm, wêne, reklam, pirtûk, kovar heta moda di her keliye jiyana me de veşartîye. Ev heqîqet ji aliye pergale pir baş tê rexistin kirin. Ji ber ku hûner her tim bandorekî mezin ser rih, hêst û fikrên mirovan dihêle taybet di we beşê de pergala modernîteya kapîtalîst dixwaze her roj tiştêk nû ser rêya hûnere bide qebul kirin, hezkirin û firotin. Ji bo ku bikaribe zêde kêr bîne û her tim berhemên nû avabike û bifroşe wana dixwe mêjiya mirovahîye. Derwaye wî jî dive civakekî xerçkirine pêşbixe.

Di nava we civakê de cihe çand, pîvanên ahlaqî û polîtîka namîne! Ji ber we îro herî zêde di nava hûnere de bê ahlaqî pêşdikeve. Jiyaneke takîkes, lûmpen û tene daxwazên

madî bûn zêde pêş de ye. Hêrî dawî Rêber APO seks wekî amûrekî esasî penase dike. Tekîliyên cînsî di nava civake de ji destpêka mirovahîye heta îro tiştêkî xwezayî ye û wê her tim jî hebe. Ji bo hebûn û berdehamiya civake tekîliyên cînsî esasî ne. Lê pergala kapîtalîst tiştê herî pîroz di ve cîhane de jî kiriye amûre îqtîdare, xerçkirine û belavkirina jiyaneke bê ahlaq. Roja îro de endustriyekî derdora tekîliyên cînsî de avabuye. Belavkirina wê fikir û daxwazên herî çewt pêşdixe. Rola jina bê hêz, bindest, bê îrade û zilamê bi hêz û pêwîstiyên bê dawî dixwazînin di hişmendiya civakê û taybet a ciwanan de bê rûniştandin. Ji ber ji xerçkirina mirov wêdetir tiştêk namîne. Tê de ne hêst, ne wicdan ne hezkirin dimîne. Ev jî rêya xerçkirina bê dawî vedike.

Bê telefon nikarim!

Dema em li ciwanan îro dinêrin pir cara yek dîmênêkî hevpar derdikeve pêşîya me. Ciwanên ku serê xwe ser telefonên xwe tewandine. Bi saatan dikarin bikevin cîhana telefonên xwe.

Ere em

dikarin bêjin ew cihan cîhanekî nû ye. Taybet medyaye dijîtal dikare ciwanan bi saatan mijûl bike. Wê demê dive em ji xwe bipirsîn: Çima ew platform ewqas balkêşin? Xuyaye ku ciwan taybet bi avakirina nasnameyekî nû ve mijûlin û tê de dikarin xwe biceribînin. Pir cara xeyalên wan ên ku nikaribun jiyan bikin di medyaye dijîtal de didin jiyîn, le esase xwe de ew xeyal jî tu carî zindî nabin. Pêşengên pergala kapîtalîst le rêya medyaye dijîtal fêmkirinekî çewt ser her “3 S” pir bi lez di hemû cîhane de dikarin belav bikin. Ji ber we bingeha xeteriyekî mezin jî avadike. Ser bi xwe em dikarin sanal medya (medyaye dijîtal) wekî “S ye çaremîn” penase bikin.

E niha we çawa be?

Ev niha tê maneya ku eme hemû hûner, spor, tekîliyên cînsî û dijîtal medya ji nava civake derbixin? Na! Ev ne gengaze û ne mecbure jî. Rêber APO ji bo şoreşekî ahlaqî û polîtîk wan hemû amûran dixwe meryete. Çawa ku pergala kapîtalîst dixwaze ser rêya teknoloji û pewîstiyên esasî e mirove me ji civakbûne û ahlaq dûr bixe, em dikarin heman tişt dijî we feraseta dijmin jî bikar bînin. Anha hûn jî kovarekî dixwînin, le ev nivîs nakeve xizmeta pergala kapîtalîst. Em ser rêya çapemenî û hûner dixwazin feraseta civakê û taybet

a jinên ciwan biguherin. Ger stranên zayendperest bê navber werin darxistin, em jî dikarin stranên şoreşe bighînin hemû derên ve cîhane û dile mirovahiye pê re germ bikin. Hûner perçeyekî jiyana şoreşgerî ye. Em nikarin xwe ji hûnere dûrbixin û em ve naxwazin jî. E ku mr zindî dihele û enerjîya me dide herikandin bê guman hûnere. Hûner dikare hêstên herî kûr re xîtab bike. Hemandeme di nava werzişê de herî zêde em dikarin fêrî kolektîfbune bibin û tekîliyekî tendurustî bi laşe xwe avabikin.

Tekîliyên cînsî we her hebin. Le dive pîvanekî tendurustî û ahlaqî were esas girtin. Hevjîyana azad de tekîliyên cînsî de tarzê xerçkirine, îqtîdarî û bi zorê tu carî naye qebl kirin. Herî esasî jî daxwazên jin jî tîn guhdar kirin û esas girtin.

Heman deme dive tekîliyên me hertim werin

dahûrandin kirin, gelo ev tekîlî çiqas azadiya min pêşdixe? Çi kas hezkirin û civakbûn avadike? Çiqas ahlaqî ye?

Pêşiya amûrên şerê taybet bê guman eme bigrin! Wek jinên ciwan ew hêza û zanebûna me heye. Em edî nayên lîstokên vê pergale! Ger hişmendîya zilamên serdest dixwaze me û civaka me ser rêya van “4 S” xirab bike, eme dîsa û dîsa teşhîr bikin û bikin amûrên jiyana kolektîf û civakî. Ji bo we em dive her roj bandora wan her çar amûran ser xwe û derdora xwe baş bişopînin, texlîl bikin û rastiya pergale bidin fêmkirin.

❖

«Ji ber ku hûner her tim bandorekî mezin ser rih, hêst û fikrên mirovan dihêle taybet di we beşê de pergala modernîteya kapîtalîst dixwaze her roj tiştêk nû ser rêya hûnere bide qebl kirin, hezkirin û firotin»

Li Dîroka Kurdistanê de jinên Hunermend

-Zîlan Sertûr

MAH ŞEREF XANIM

Jinekê Erdelanî ye û li bajarê Sinê (Rojhilat) di sala 1804'an de ji dayîk dibe. Di sedsala 19'emîn de an jî çaxê serhildan ên de jiyan kiriye. Nivîskar û helbestvaneke navdere. Bi raman û xweşikbûna xwe li ser hemdemên xwe û cîhana wejêya Îranê bandorekê pir mezin çêdike. Dîvaneke helbestan ya ku ji 20 hezar beytan pêk tê nivîsand. Gelek pirtûk û makale nivîsandiye. Pirtûka wî ya herî navdar bi navê

« Kurdistanî Dîrokî » ye. Yeke min dîvana we piştî mirina we 39 sal şûn de ji milê Farsan bi navê « Dîvanî Mah Şeref Xanima Kurdistanî » tê çapkirin.

MERYEM XAN

Di sedsala 19'emîn de jiyan dike. Keçekê ji eşîra Botî ye. Meryemxan dîvana dengbêjan mezin dibe. Lê nava civaka Botiyan de dengbêjî ji bona jinan şerme. Ji bona wê Meryemxan bi salan tenê bi xwe re stranan dibêje. Le dengbêjî ji bona wê weke evînê ye. Ji sedema ku çaxê serhildanan û komkujîya Ermeniya destpê dike, malbata Meryemxan neçarê koçberî Musulê dibin.

Malbata Bedîrxaniyan ji xweşik bûn û denbêjiyan Meryemxan pir bandor dibin. Pişt re Meryemxan bi Mehmet Bedîrxan re dizewice. Lê piştî ku dizewicin şûnde malbata Bedîrxaniyan nahêlin Meryemxan dengbêjî bike. Meryemxan ji we nezîkatiya Bedîrxaniyan serî natewîne û zîlamê xwe berdide. Ji ber ku hiskirina wê ya dengbêjiyê bi eşa û heskirineke pir mezine. Piştî ku zîlamê xwe berdide diçe Baxdatê cem xwişka xwe Elmas Xan! Mala Elmas xan jiber zîlamê wê malavahiya siyasatmedar, rewşenbîr û hunermanda ye. Li wê derê Meryem xan gelek hunermendên Kurd nasdike û bi wan re stranan dibêje. Piştî ku nava wan hunermendan de strana dibêje bi xweşikbûna dengê xwe demekî pir kin de nav û deng dibe. Bi wê awayê nava civaka kurdan de weke jinekê dengbêj dibe yekemîn ku plaqa xwe derdixe. 1939 de di Radyo ya Baxdayê da stranan dibêje. Goristana Meryem Xan li Baxdatê ye.

RIHAN LORÎSTANÎ

Di sedsala 15. de jiyar kirî-ye. Jînekê tembûrvan û helbest-vaneke mezin ya herêma Loristanê ye. Rihan Lorîstanî di heman demê de jîneke rewşenbîre. Hunera Rihan Lorîstanî, hîna jî di nava Folklor û hunera Lorîstane de zindîbûna xwe diparêze.

Mirov dikare hîn bi hezara nav binivîse û ser jiyana wan fêr bibe û bizanibe jinên Kurd ji bo hûnerê çî kiriyê ji bo kû bibe hûnermendekî baş yê ku berxwe-daye. Wek Ayşe şan, Mehûş Senendecî, Mîna Qazî...

HOZAN MIZGÎN

Wek nokteye kî din ji bo ciwanên Ewrûpa ku jiyar dikin ji bo hûnerê keda Şehîd Hozan Mîzgîn neyê ji bîr kirin. Şehîd Hozan Mîzgîn taybet li Elmanya him xebatê çand rêvebiriye him jî Koma Berxwedan ku nîfşek bi denge wê bi stranên "Gundino Hawar" ,"Agîd" stranên şoreşê mezin bû ye. Şehîd Hozan Mîzgîn bi sekin û jiyana xwe, bi têkoşîn û şoreşgeriya xwe bû sembola şehîdên tevgera çand û hunerê ya azad.

“ Keç û Xortên Kurd binivîsîn. Şerê navxweyî û
 êşa gelê me binivîsîn. Destpêkê hîs bikin û piş re
 binivîsîn. Bila her tişt ji sibêra bimîne. Dagirkerî,
 talan û şerê îxtîdarê binivîsîn. Yek jî ruxmê wana
 hemûyan qehremantî û evînen tên jiyankirin
 binivîsîn...”

-Mah Şeref Xanim

Mizgîn,
Mizgîniya Jiyana
Azad E
-Ruha Amanos

Civakā me ya Kurd bi taybet di du sed salên dawî de rastî hemu şewazên qirkirinan hatiye. Ji bo wê jî civak neçar ma ku xwe bi rêya çandê biparêzê û bi rêya hunerê bîne ser ziman. Herî zêde jî bi rêya muzikê dikarî êş û azar, şahî û kêfxweşeyên xwe bîne ser ziman. Ji bo wê em dikarin bêjin ku rastiya civaka Kurd di muzikê de veşartî ye. Êşq û lêgerînên xwe yên jiyana azad bi rêya hunerê her tim zindî kiriye. Giyan da laşê ku ji aliyê desthilatdaran hatibû zuhakirin û beton li ser hatibû rijandin. Ruxmê hemu êrişên hovane jî civakê dikarî xwe li ser piya bigrê. Ev jî ji hêza resentiya wê ya dirokî tê. Ger ev civak heya roja me ya îro hat, di vê warê de rîsta çand û hunerê rîsta sereke ye. Ji ber “Çand, nasnameya mirove şewazê jiyana mirov û jiyana civakê ye. Ango çand, nasnameya civakê û şewazê jiyana civakê û insan bi xwe ye. Di virde erkê sereke dikevê ser milê dengbêj, hozan, derwêş, û jindayîk. Dayikên ku bi lorikên xwe bi stran û ewazên dil şewat, dirok û zimanê me zindî hiştin. Ji bo wê girîng e em her tim hunermendên civaka xwe bi rêz bibîrbînin û jiyana wan zindî bihêlin. Yek ji wan kesên ku cihê xwe di nava dilê gel de neqîşand heval Mizgîn e. Hevala Mizgîn'e (Gurbet Aydin) ku li Tetwan'ê di 11 Gulan'a 1992 dikevê nava pevçunekê û di encamêda tevli kerwanên şehîdan dibê. Dema em behsa heval Mizgîn bikin em nikarin tenê yek alî bigrin dest û binirxînin. Heval Mizgîn bi temenê biçûk tevgera azadiye naskir û di sala 1980 tevli

nava refên tekoşîna azadiyê bu,

Fermendarê yekemîn a Tevgera Azadiya Jinê

Hozan Mizgîn şoreşger, hunermend û fermendarek bu. Weke fermendarê yekemîn a tevgera azadiya jine yê. Yekem jina ku di asta eyaletê de berpirsarti girtiye ye. Berpirsê eyalata Xerzanê bu. Di şewaza rêvebirina xebatê de, di nava rê hevalên xwe de mînak bu. Di nava gel de bi dîlnizmiya xwe dihate naskirin. Bi coş û kelecana xwe dikarî di demeke kurt de bandora xwe li ser hemî gelê herêmê bide çêkirin.

Dema heval Mizgîn ji aliye dijimin ve tê dorpeçkirin, dayika wê malê (dayika zarokan e) bi israr ji heval Mizgîn daxwaz dike ku cilên wê li xwe bike û tevî zarokên ji malê dur bikevê û xwe xilas bike. Ew jî şuna heval Mizgîn bi dijmin re têkevê pevçunê. Elbet heval Mizgîn vê nêzkatiye napejirînê. Lê ew dayik heya roja îro bi keserên kûr wan roja tîne ser ziman û dibêjê: ‘min nedixwest heval Mizgîn şehîd bikevê, ji ber bandora heval Mizgîn li ser civakê pir zêde bu, hêza wê zêde bu. Dikarî asta tekoşînê bilind kiriba, ew pêşengek civakê bu. Min nedixwest em lehengek wiha kar xezala çol û çiya winda bikin. Cihê ew lêba, hêvî û bawerî lê şîn dibu. Hêz dida mirovan. Bi dengê xwe ya nazanîn, mizgînya rojên azad dida Mizgîn’. Hunermendên civakê ewên ku êşên gelê xwe bi rengekî herî kur jiyana dikin û hîs dikin. Ev kurahî û hêza watedayînê, mirov di keseyetîya heval Mizgîn de bi rengekî şênber dibîne û hîs dike.

Dema Rêber APO wê dişîne qada Ewropa, erka rêxistinkirina xebatên Hunerkom û avakirina Koma Berxwedan didê pêşîya wê. Heval Mizgîn û heval Sefqan bi kedekê mezin vê xebatê bi rengekî serkeftî birêxistin dikin û didin meşandin. Bi aweyekî filî di nav de cih digirin. Bi dengên xwe yê xweş gelek stranên tomar dikin. Di heman demê de heval Mizgîn cihê xwe di nava xebatên rêxistinkirina civakê de digirê. Taybet di damezrandina rêxistina yekemîn ya jinê de cih digrê. Xebatên damezrandinê kongra YJWK di sala 1987 didê meşandin û axaftina vekirinê ji milê heval Mizgîn de tê çêkirin. Lê heval Mizgîn vê yekê têr nabîne û bi israr dixwazê cihê xwe di nava qadên şer de bigrê. Ji ber wê baş dizanîbu ku ji bu ew karibê hunereke azad biafirîne, pêwîste welatekî azad hebê ku karibê lê hunera xwe bide meşandin. Ji bo wê heval Mizgîn derbasî qadên şer yê herî pêş dibê.

Hunermend pîroziyên civakê ne

Dema em behsa hunermendê rast dikin em dibêjin: Hunermend pîroziyên civakê ne. Civakê bi kurahî hîs dikin. Di nava civakê de ne û ji bo civakê jiyana dikin. Her tim tiştên nû diafirînin, xwediyê xeyalên mezin in. Civakê jî bi xwe re bi bask dikin û ber bi azadiye ve dibin. Mirov dikarê van teybetmendîyan di keseyata heval Mizgîn de bibîne. Em nikarin heval Mizgîn tenê weke kesekî bi lêv bikin. Heval Mizgîn bi stranên xwe destanên Dewrêş Evdî û Edulê, Mem û Zîn, Siyabend û Xecê ji nê de pê-

nase dikir û di şexsê xwe de eşqa wan zindî dikir û evîna wan bi welat re girê da û diğhand serkeftinê. Dengê heval Mizgîn bû qêrîna Besê û Zanîfeyan ku di kurahiya zinar û kendalan de nehate kuştin. Wê tucarî neyê kuştin û bi dengê Çîçek'an ra buye yek. Ew deng sekna bi rûmet ya Rindêxanê ye. Ew deng awazên Meryem Xan û evîna Eyşeşanê ye. Ew deng dengê bi hezaran jinên ku dilê wan ji bo azadiye dipirpitin û ber bi asoyên bilinda fir didin e. Ew deng dengê Mizgîn'a leheng, dengê Mizgîn'a çeleng e.

“Hunermendên civakê ewên ku êşên gelê xwe bi rengêkî herî kur jiyan dikan û hîs dikan. Ev kurahî û hêza watedayînê, mirov di keseyetiya heval Mizgîn de bi rengêkî şênber dibînin û hîs dike.”

*Hunera
Çerîla*

-Bermal Çem

Heger huner wateya jiyane, lêgerîn û heqîqeta civakê be, wê demê hunera herî bedew ya gerîla ye. Ji ber ku gerîla navê hunera ebedî, xwediyê avakerê jiyaneke azad e...Di her berhemek têkoşinê de, xebatên çand û hunerê de xwîn û xwêdana gerîla heye...Yên ku diafirînin, êş û azarên civaka xwe dijîn û dibin berdevkê wê hunermendin. Îro li wan çiyayên asê yên ku pêşengê civaka xwe ne şervanên azadiyê, jinên têkoşerin...Mirov li ser dikê bi stranekê nabe hunermend... An jî bi şikil û şemal nabe...Bi fikir hest û felsefeya jiyaneke bi wate, mirov dikare bibe hunermend. Lewma gel hunermendên xwe bi xwe hildibijêre...Ew ji civakê dertê û cardin diherike civakê. Heger civak wan hunermendan hembêz bike wê demê dibin pêşengên civaka xwe..

Rêber APO huner û hunermendî wiha pênase dike: "Hunermendî baskbune û firandine,yên nikaribin bi baskbin wê nikaribin hunerê jî bikin."

Yên ku li Zagrosan bi bask bûn û bi ber asîmanên şîn ve firriyan ew keç û xortên lehengin. Eger ewqas hesan bûya, wê gelek canên delal di oxira civakê azad de nebuna pêt û ar û nefirriyana wan

lûtkeyên zinaran...Ew rêwiyên jiyaneke şad hunermendên gelê xwe ne...Lewma dema huner tê gotin, yekser bersivamin gerilaye.

PKK tevgerê çandî û huneriyê

Wek tê zanîn şehîdên PKK'ê yê yekem hevaleyê hunermend Ali Doğan Yıldırım e...Di bingeha têkoşina azadiyê de huner heye. PKK tevgerê çandî û huneriyê...Gelek rêwiyên azadiyê bi tembûr, stran, kamera û pênusa xwe tevlî tekoşina azadiyê bûn...Ji Sarya û Baran heta Mizgîn û Delîlayan ev meş her dewamkir û berdewam dike... Li çiyayan yekem Sarya û Baran derketin ser dika şanoyê...Li şikeftê kendava ava Zapê du jinên gerila, li pêşberî rêhevalên xwe, lîstika başî û nebaşiyê pêşkeşkirin...Çiyayên bi heybet ji hunera jinên bedew re şahîdî dikir...Gelek gerilayên ku li derdora her du jinên têkoşer û hunermend kom bûbûn bi heyranî temaşe dikirin...Ew lîstika jiyana me hemûyan bû...Di dîroka şanoya çiya de navê Sarya û Baran wek sembolekê ye...Piştî wan gelek şanoger li du wan meşiyên, her xaçîrek û qontarên çiyayên me bun dika şano û herikîn nav hunera şoreşgerî.

Dengê Mizgîn, Delîla, Viyan, Elenya û Berçeman, hîn jî li wan zinaran zindiye. Ew deng û sewta wan qedera gelek zarokên li kolanên bê cih û war guhertin. Gelek keçên ciwan li du awazên wan beziyan û berê xwe dan jiyana azad. Lewma

ew bîn notayên lêgerina wan zarokan. Li cihê ku jiyane lê bi dawî bûbê ew bûn navê jiyane. Çawa ku orkestrayek bi hemû dengan,di nava ahengekê de biherike hest û giyana me, ew jî wisa herikîn nava lêgerînên me. Îro li hemû qadên me di avakirina saziyên me yê çand û hunere de ked û mîrasa van hevalan heye. Eger ku gerîla huner nekira wê li qadan jî huner pêşneketa. Bi deng û têkoşina gerîla çanda me, ji pençe qirkirinê hat rizgarkirin û hîn jî têkoşina me didome... Ew dengê hunera çiya dibe sitara bajaran. Em deyndarê wî dengî ne ku her ji bo gelê xwe diafirînin. Lewma dema em dibêjin gerîla yekem huner tê hişê mirovan. Li wan çiyayan jina ku bi çek û rextê xwe mînake, bi hunera xwe jî mînake. Ne çiya bê huner ma, ne jî gund û bajar.Çawa ku em gelê çiyayî ne, rengê hunera me jî çiyayî ye..

Têkoşina tevgera azadiya jin, îro pêşengtiya jinên cîhanê dike. Jina Kurd di

hemû qadên jiyânê de, bi pîvanên etîk û estetîkê şoreşê dirêse. Di nava vê têkoşînê de xebatên çand û hunerê jî gelekî girîng e. Çavkaniya xwe ji çiya digre û belavî hemû qadan dike... Çawa ku em gelê çiyayî ne, rengê hunera me jî çiyayî ye, yên ku dibin berdevkê wê jî ew jinên çiyayî ne... Lewma huner, şoreş û gerîla ti carî ji hev qut nebûn. Her wext di nava hevsengiyekê de bi hev re meşîyan. Çawa ku şoreş bê huner nabe, huner jî bê şoreş nabe. Wek goşt û neynik girêdayîne. Ji bo vê yekê li çiyana huner û şaxên xwe belavkirin girîng e... Dibin her zinar, dar û kevîrekî

de, stran, wêne, helbest û dîmenên gerîla veşartine. Di mewziyên şer de heta kêliyên jiyânê, govend û stranên gerîla kêmbûn. Xala herî girîng jî dibe ku ev be. Di nava şer û zirufên zehmet de afirandin. Lewma di çentê her gerîlayekê an jî gerîşayekî de rojnivîsek heye. Gelekan dibistan ne xwendine lê xwendiyê wan hêstane ku romanên binvîsîn.. Û hê jî dinvîsîn.. Ew roj nivîsk dibin jiyana û dîroka gerîla. Gelek jinên çeleng çîrok û tekoşîna xwe bi wan rojnivîska ji dîrokê re hiştin. Huner ji bo wan jinan evîneke û ew evîna dibe dîroka berxwedêr a gelekî. Wek

perçeyek wê xwezaya rengîn bi dengê av û bayên wan çiyayan li hemu waran geriyan. Ez bawerim tehma hunerê herî zêde li çiya heye. Hestê derdora çarberê an jî di meşek dirêj de sitran gotin li tu derê tineye. Lewma gerîla, jin, huner û şoreş bi hev re her wext hevalbendin. Ev rê û rêwîti wê her zindî be. Bi çavê Cudî, Zagros, Çarçella û Cîlo bila awaz, helbest, wêne, şano û film bînin dîtî, wê demê wê huner û hunermendî ebedî be.

“Gelek keçên cîwan li du awazê wan beziyan û berê xwe dan jiyana azad. Lewma ew bun notayên lêgerîna wan zarokan.”

gerekiyor. Eğitimden önce ortaya çıkarmak zarar verebilir. En az savaşçı eğitimi kadar sanatçı eğitimine ihtiyaç vardır. Savaş örgütü kadar, sanat örgütüne ihtiyaç vardır. Disipline ihtiyaç vardır. Herkes kendi keyfini konuşturuyor, bu kesinlikle yanlıştır. Bir komuta ilişkisi gibi, biraz da kendileriyle ilişki içerisinde olacaklar. Disiplin olacak, daha şimdiden bu işleri ele almazsak, yarın burası başımıza bela olur. Nitekim gelen bütün raporlarda, “başımızı en çok ağrıtan HÜNERKOM’dur” deniliyor. Kesinlikle bu tip bir kurum olmaktan çıkmalıdır. Çıkılmazsa lağvetmeliyiz. Israrla “Parti dışı yaşam geliyor” deniliyorsa, bir gün biz kapatırız. O zaman gücünmeyin, halk da gücünmesin. Bizim Parti politikamızı temsil etmiyorsa, Parti militanlığımızı temsil etmiyorsa kapatırız. Gitsinler, başka yerlerde kendilerini eğlensinler. Biz kendimizle kimseyi eğlendirmeyiz.

Sanat, savaşı beslemeli

Sanat, savaşı besleyecektir. Maddi anlamda olduğu gibi, en çok da manevi anlamda savaşı besleyecektir. Gücü yeten bunu böyle ele alır, buna göre rolünü oynar. Yetmeyen biri, gitsin başka yerlerde eğlensin. Eğlencelik yerler Avrupa’da çoktur. Dolayısıyla kendilerini düzeltmeyi bilecekler. Biliyoruz ki, Parti her tarafta düzeltme hareketini sürdürüyor. Gerillada, halkın içinde, öncüde köklü bir düzeltme hareketi vardır. Aynı şey sanat

cephesi içinde de geçerlidir. Orada da köklü bir düzeltme, kendini militanlaştırma sağlanmalıdır. Bunun için gerekirse eğitime, yeniden örgütlenme ve uyarlanma zorundadır. Bu zor da değildir. Devrimcilik bir yerde kendine hakim değildir. Devrimci yaşamı egemen kılma savaşıdır. Neyi göstermeyecekler, ne dertleri var? Madem yürekleri vatana bağlı, halka bağlı, onun emrettiği şeyi yapacaklar. Savaşçı silahıyla yapıyor, o da sazıyla ve sözüyle yapsın. Bu fedakarlığı göstermezsek, hangi devrimci sanattan bahsedebiliriz? Sanata bu devrimci fedakarlığı göstermezse, hangi güçlü devrimci sanat eserini ortaya çıkarabilir? Kimse kendini aldatmasın. Sanat etkinliklerine geleneksel ve fazla militan olmayan biçimdeki yaklaşımlar doğru değildir. Bu temelde sanatı ele alışı, eninde sonunda sizi zayıf düşürür ve bir yerde oportünizme götürür. Ayrıca da devrimci savaştan kopuk sanatçılar grubu gibi bir grubumuz olamaz, olmamalıdır. Böyle yaparsak, sanatçıya da kötülük etmiş oluruz. Gerekirse elinde silah savaşıma yiğitliğini göstermelidir, gerekirse boş biri olmadığını kanıtlamalıdır. Yüreği her zaman savaşa açık, gerektiğinde savaşıacak yüreğe sahip sanatçı iyi eser verir. Ama korkak, kaçkın, savaşmamak için her türlü bahaneyi arayan kişiden kötü sanatçı çıkar. Onun sanat ürünlerine fazla değer biçmemelisiniz. Çünkü o yürekte devrimcilik yoktur. Yüreği devrimci olmayan, beyininde devrimciliği yaşamayan hangi değeri üretebilir? Biz

ona ne kadar güvenebiliriz? Sanatın gereklerine inanıyoruz. Devrimci Ulusal Kurtuluş Savaşımızda sanatın güçlü bir işleve sahip olduğuna inanıyoruz. Özellikle Kürt halkının ulusal değerlerinin biraz da folklarda yaşadığını bilerek, bu alanın daha özgün bir rol oynaması gerektiğine kâinîyiz. Fakat bu kesinlikle amatör, eski ve hatta çoğu saptırılmış biçimlerle bu konuya girmemizi değil, tam tersine, bu alanın da tam bir savaşım alanı olduğunu bilerek, eğitim, örgütlenmesi ve yönetimiyle bir savaş cephesi biçiminde değerlendirerek yönetilmesi gerektiğini göz önüne getirmeliyiz. Ama özgünlüğünün de olduğunu biliyoruz. Kaba slogancılıkla sanatın icra edilemeyeceğini, bunun da derinliğinin olduğu bilinmelidir.

Sanat, en ince savaş şeklidir

Hatta bana göre en iyi sanatkarlar, en iyi savaşanlardır. Sanatçının inceliği çok güçlü bir savaşçılığa yol açabilir ve açmalıdır da. Yürekli insanlar iyi savaşır. Eğer bu doğruysa, o halde savaşçıdan beklediğimiz bellidir. Kurdistan halkı kaba sabadır. Doğru dürüst konuşmasını ve duymasını bilmiyor, o halde sanatın yerine getireceği işlev ağırdır. Yaşamayı öğreneceksiniz. Yaşama tutkun olarak bunu yapacaksınız, ama yaşamın savaşla mümkün olduğunu haykırarak, savaşı ve direnişi yücelteceksiniz. Direnişsiz yaşam olmaz. Direnişsiz yaşamın lanetli bir yaşam olduğunu kanıtladık. Romanlarda, hikayelerde ve

şirlerde bunu işleyin. Türkülerde de bunu işleyin ve bütün alanlara yansıtın. Köleliği yerle bir ederken, özgürlüğü yüceltin. Kötü savaşçılığı, kabayı, çirkini yerle bir ederken; görkemliliği ve güzelliği yüceltin. Sanatçı bunu yapan kişidir. Bunu düşünün. Bütün devrimlerde militanlar hep yüceltilmiş, çok görkemli kılınmıştır. Nitekim militanlar bu temelde ortaya çıkmıştır. Bu da düşünce istiyor. Görülüyor ki bu da büyük bir köprü, birikimini, uğraşını, eğitimini gerektiriyor. Böyle bazı teknik aletleri düzenleyerek, biraz teknik düzenlemelerle uğraşarak, bu konudaki görevler başarılabilir. Zor bir görevdir, ama bence Parti politikasını esas alan sorumlu arkadaşlarımız, yavaş da olsa kendi gelişmelerine bu temelde yön vermelidirler, varsa eksiklikleri bu temelde düzeltmelidirler. Az da olsa öz olmalı, yavaş da gelişse özlü gelişmelidir. Dediğim gibi, ilerde pes etme durumuna düşmemeliyiz. Halkı da basit bir biçimde eğlendirmemeliyiz. Halkımızın ucuz eğlenceyle içini boşaltma gibi bir sahteliğe gitmemeliyiz. Her gecemiz bir savaş eylemi olmalı, her festival Kurdistan'daki savaşı bütün çıplaklığıyla yansıtabilmelidir. Dost düşman bizim sanat gösterilerimize bakarak savaşan bir halk olduğumuzu hissedebilmelidir. Görülüyor ki, bu konuda üzerinde oldukça düşünme ve tartışma istemi ve bu temelde de yoğun bir eğitim, örgütlenme, disiplin, özellikle

de bütün yaşamlarına dikkat etme, burayı kesinlikle yoz ilişkilerle şekilsizleştirilenler değil, görkemli ilişki ve yoldaşlığın şekillendiği, hatta sanat alanı olduğuna göre sanatkarane bir biçimde, militanca bir kişiliğin şekillendiği alan olarak görmek gerekir. Bu alanda görev alanların bunu sağlama görevleri vardır. Yapamıyorlarsa çekilebilirler. Az yapabiliyorlarsa az, ama öz yapınlar. “Ele geçireceğim” veya “kendi kendimi yaşatacağım” dediği yerde, Parti'ye karşı savaş açmış olur. Parti'ye kendini dayatmış olur. Kendini dayatan kişi, savaşı göze almalıdır. Bunun artık duygusallıkla izahı da olamaz. Ciddi iştir, Parti işidir. Halk bizden bunu istiyor, o halde yapacaksınız. Madem bu kadar yürekli birisisiniz, bunu başarabilirsiniz. Kaldı ki böyle yapıldığında biz nasıl yaşıyorlar da demeyiz. Sanata gerçekten hakkını verin, bunun adamı olduğunuzu kanıtlayın, var-sın bir rahat yaşamı da olsun; bu bizi fazla alakadar etmez. Ama bu alanı sahte bir yaşamla bulanık bir hale getirdi mi, kendi yaşamını sanatın yozluğunda ve sanatla oynama biçiminde ele aldı mı, onun yaşamı yerin dibine batsın. O yaşamı her yerde arasın, ama asla sanat alanında aramasın. Bu sakıncalıdır. Bu temelde olumsuzluklar varsa, hızla gidermeyi bilmeleri gerekiyor.

Sanatçı sürekli yeni değerler üretmeli

Çok sayıda kişi katılmak isti-

yormuş. Katılanlar gerçekten alanı tanıyarak, özellikle görevlerini bilerek katılmalıdırlar. Bu işe öncülük etmek isteyenler, bunun bir siyasi çizgi meselesi olduğunu bilerek çizgiyi oraya oturtmayı bilmelidirler. Bütün davranışlara kadar uygulayan, yansıtmayı ustaca ve özgün olarak sorumlulukla yapılabileceğini, bu temelde sorumlulukların üstesinden gelinebileceğini bilmelidirler. Destek istiyorlarsa da bu temelde olmalıdır. Şimdilik niceliksel bir gelişmesi var, fakat yetmez. Niteliksel gelişmeyi de göstermelidir. Niteliksel gelişme için bencil ve bireyci olmamaları gerekir. Şu alışkanlıkları var; “benden daha büyüğü ve iyisi çıkamaz” diyorlar. Bu yanlıştır! Tam tersine, yeni değerler ortaya çıksın diye tecrübeli olanlar omuz omuza vermeli ve köprü olmalıdır. Çünkü devrimci mücadele her gün yeni değerler üretiyor. Bununla yeni yürekler, yeni sanatkarlar da ortaya çıkarır. Onun için tecrübesiyle köprü olsun, engel olmasın. Çok kişiyi katmaya teşvik etsin. Elden geleni sunsun ve ilerleme imkanı olana sonuna kadar bu imkanı versin. Bu konuda Parti yetkisini kötüye kullanmasın. Bütün bunlar ters teper. O halde niteliksel gelişmesine ağırlık vermesi önemlidir. Bu işler bir program işidir. Aylarca, hatta yıllarca üzerinde çalışmak gerekir. Kurdistan'da sanat belki de bu örnek temelinde kurumlaşacaktır ve yarın dal budak salacaktır. Temeline kadar özlü olursa,

o kadar iyi gelişecektir, ulusal kurtuluştaki gittikçe açılan bir rol oynayacaktır, çok kişi katılacaktır. Bir okul hizmeti görecektir. Nasıl küçük bir gerilla grubu bir orduya yol açabiliyorsa, bu küçük sanat birimi de yarın sanat ordusuna yol açacaktır. Bu bilinçle ele alındığında görevlere daha geniş yaklaşılır ve çok daha geniş örgütlenmelere ulaşılabilir. Bireycilik ölür, alabilirdiğine bir kolektivizm yaşanılır. Bu temelde güçlü bir ordu çıkar. Bu ordu da herhalde en az diğer ordular kadar Ulusal Kurtuluş Savaşımı'nda, ulusal yaşamda, özgür yaşamda paha biçilmez ve vazgeçilmez bir rol oynar.

Sanatçıyla her türlü imkan sunulmalı

İnanıyorum ki, içinde buldukları durumu, özellikle de eleştiri konusu olan durumlarını hızla aşarlar. Bu temelde önlerindeki görevlere doğru yaklaşırlar ve Parti politikasıyla bağlarını iyi koyarlar. Eğitimsiz tarzla yol alınamayacağını bilecek, özellikle eğitim görevlerine ağırlık verirler. Başta siyasi niteliğine olmak üzere, sanatçı eğitiminin özen istediğini bilerek, aynı zamanda sanatsal eğitime de ağırlık verirler. Gerekirse okullarda, burjuva okullarında da sanatın tekniğini öğrenirler. Bunun için de olanaklar vardır. Uzun vadeli yatırımlar da yapılabilir. Daha şimdiden birçok okula öğrenci gönderilebilir. Çeşitli teknikler üzerinde kurslara gidilebilir. Bütün çalgılar, araç ve gereçler üzerine ihtisası olanlar yetiştirilebilir. Ses ve

hatta edebi eğitim yapılabilir. Yeter ki örgütlemeye yol açan imkan istesin, Parti'nin vereceği imkanlar az değildir. Maddi ve manevi yönden sınırsız bir hazineyi, birikimi sunuyor. Layık olmasını bilmek gerekiyor. Parti'de sahipsiz değildir. Layık olmayanı atar, imkanları kişisel çıkarı için kullananı boşa çıkarır, hesap sorar. Dikkatli olmak gerekiyor. Hiçbir çalışma alanını kimsenin keyfine bırakmayız. Bizde her şey biraz da ulusal kurtuluşun çıkarlarına bağlılıkla ele alınır ve ona göre değer verilir. Bireysel dayatma olmaz. Çünkü bu faaliyetlerin altında başta şehitlerin, adsız kahramanların, büyük direnişçilerin ve hepimizin emeği vardır. Bunlar maddi yaşamını bile gideriyorsa, bu bana yeter diyeceksin. Burada ortaya çıkan değerler kolektif emeğin ürünüdür ve gereğidir, üzerinde oynamamak gerekir. Kişi oportünist bir tutumla gelip üzerine oturmamalıdır. Bütün bunlar çok tehlikeli ve yanlış hesaplardır. Biz hiçbir faaliyet alanını, bu biçimde elit olmayan ellere terk etmeyiz. Böyle görmek isteyenlere de bu fırsatı vermeyiz. Eğer gerçekten hizmet etmek istiyorlarsa da, onlara hiçbir Parti'de bulunmayan, hiçbir Parti'nin veya hareketin sunamayacağı kadar maddi ve manevi değerler birikimini de sunuyoruz. Ne aç bırakırız, ne susuz. Her şeyden önce büyük mücadele değerlerini sunuyoruz. Her biri mücadele anımız, her mücadele değerimiz bir destan gibidir. Üzerine isteyen düşünebilir, roman yazabilir, türkü söyler, resim çizer, oyun

"Direnişsiz yaşamın lanetli bir yaşam olduğunu kanıtladık. Romanlarda, hikayelerde ve şiirlerde bunu işleyin. Türkülerde de bunu işleyin ve bütün alanlara yansıtın."

oynar ve tiyatro yapar. Bununla sunduğumuz asıl değerlerdir. Yeter ki incelemesini, ayıklamasını bilsin, kendi yeteneğine göre neyi kullanabiliyorsa onu kullanmayı becersin. Parti hiç kimseyi açta açıkta bırakmaz. Bir sanatçı için uygun bir yaşam yer mi gerekiyor, ev mi, salon mu gerekiyor, onu da hazırlayabiliriz. Bu imkanları da sunabiliyoruz. Bu temelde her alanda olduğu gibi yeniden düzenleme atılımına sanat alanında da başarı şansı verdirilmelidir. Bu güç gösterilmelidir. Bunun için gereken öngörü, gerekirse yeniden özeleştiriyi kendini düzeltme, örgütlenme, çeşitli güçlendirme tedbirleriyle bu alanda iyi işleyen, iyi savaşıyor bir mücadele cephesi haline getirilmelidir. Güveniyoruz. Bu alandaki yoldaşların da fedakarcaca bir yaşam yürüttüklerini ve bir emekçi gibi çalıştıklarına inanıyoruz. Şimdiye kadar bir emekçi gibi çalışmışlardır. Onların da bu mücadelede savaşıyorlar kadar emekleri vardır. Saygılıyız. Saygımız tamamen bu temeldedir. Olumsuzlukların kaynağı olarak değil, sonuna kadar halkımızın kişiliğini geliştiren, daha çok sayıda genci mücadeleye aktaran, ulusal özellikleri, hatta emek değerlerine bağlı ve onu yücelten bir kurum olduğunu kanıtlanmalıdır. Bunun sürekli kaynağını teşkil eden ve bu temelde mücadeleyi besleyen bir kaynak olduğunu, sadece halkımız değil, aynı zamanda her gün temasta olduğumuz birçok dost halk da bunu böyle görebilmelidir. Ve onların şahsında, halkımıza saygınlık ve sevgi geliştirmelidir.

**Kültürel soykırıma karşı sergi:
2+2=KR DSTN**

(Xwebûn dergisi olarak Lozan 'de yapılan sergiyi ziyaret ettik)

28.4.—19.5.2023

Türkçe

2+2

Forum de l'Hôtel de Ville
Pl. de la Palud 2, 1003 Lausanne

=krdstn

ENG Things told by us!

FR Les choses racontées par nous!

DE Dinge, die wir erzählen!

KUR Tîstên ku em vedibêjin!

Artists

Osman Ahmed, Havin Al-Sindy, Hawar Amini, Vooria Aria, Khadija Baker, Savaş Boyraz, Wirya Budaghi
Timur Çelik, Salah Ebrahimi, Serhat Ertuna, Jacopo Gallico, Fatoş Irwen, Eren Karakuş, Serpil Odabaşı
Hito Steyerl, Walid Siti, Leyla Toprak

1923—2023

Historical Research
Dr. Sedat Ulugana

Curators

Bariş Seyitvan & Serdar Mutlu

Lozan Antlaşmasının 100'cü Yıl Anma Komitesi' (Lozan 2023) tarafından geçtiğimiz yıl Kasım ayında startı verilen çeşitli konferans, panel, sanatsal ve kültürel etkinlikler devam ediyor. Bu etkinlikler kapsamında, Lozan Antlaşması'nın yapıldığı İsviçre'nin Lozan kentinde 4 parça Kurdistan ve Avrupalı sanatçıların farklı disiplinlerde (video, performans, fotoğraf, yerleştirme, resim) eserlerinin yer aldığı '2+2=KR DSTN' adlı sergisi 28 Nisan ile 19 Mayıs tarihleri arasında halkla buluştu. Lozan Belediyesine bağ-

lı Lozan D'Hotel deVille salonunda açılan "2+2=KR DSTN" sergisinde 4 parça Kurdistanlı ve Avrupalı sanatçıların eserlerinin sergilendi. Sergi 100 yıllık Lozan Antlaşması'nın haklar açısından yarattığı yıkımlara ve Kürt halkının direniş tarihine ışık tutuyor. Sergi 19 Mayıs günü yapılan bir etkinlikle sona erdi. Küratörlüğü Barış Seyitvan ile Serdar Mutlu tarafından yapılan sergide, Tarihçi Sedat Ulugana ile sanatçılar Osman Ahmed, Havin Al-Sindy, Havar Amini, Vooria Aria, Khadija Baker, Savaş Boyraz, Wiryia Budaghi, Timur Çelik, Salah Ebrahimi, Serhat Ertuna, Jacopo Gallico, Fatoş Irwen, Eren Karakuş, Serpil Odabaşı, Walid Siti, Hito

Steyerl ve Leyla Toprak'ın çalışmalarının yer aldığı sergi boyunca çeşitli müzik dinletileri ve söyleyişlerde gerçekleştirildi.

Sergi ilgi gördü

Üç hafta boyunca devam eden sergi, 19 Mayıs günü düzenlenen müzik dinletisiyle sonlandırıldı. Müzik dinletisi öncesi '2+2=KR DSTN' sergisinin Küratörlerinden Serdar Mutlu, sergide emeği geçenlere teşekkür etti. Mutlu "Sergimiz 3 hafta boyunca

edildi. Sergiye duyulan ilgiyi bizi memnun etmiştir. Emeği geçen sanatçılara ve dostlarımıza teşekkür ediyoruz" dedi. Lozan 2023 Komitesi adına katılımcıları selamlayan Sevgi Koyuncu ise, 2021 yılında Lozan Antlaşması'nın 100. yılında kapsamında etkinliklerin startını verdiklerini hatırlatarak, "100'üncü yıl kapsamında üç hafta önce bu serginin açılışını gerçekleştirdik. 2+2=KR DSTN sergisini bugün sonlandırıyoruz

ca 10 binden fazla kişi tarafından ziyaret edildi.

ancak 100. yıl programı kapsamında etkinliklerimiz devam edecek. Bu etkinliklere destek sunan Lozan Belediyesine, katılan sanatçı dostlarımıza ve sergi boyunca emek veren halkımıza teşekkür ediyoruz” dedi.

Lozan bir trajedidir

Serginin küratörlüğünü yapan ve Berlin’de yaşayan Barış Seyidvan ise serginin büyük bir emekle hazırladığını çok sayıda kişinin ortak çabasıyla başarılı bir biçimde sonuçlandığını ifade ederek “Lozan’ın haklar açısından önemli bir yeri var. Bunu olumsuzluk anlamında söylüyorum. Maalesef bu antlaşma ile halklar ve onların yaşadığı coğrafya parçalandı. Buldukları coğrafyalardan sürgün edildiler. Büyük bir trajedi ortaya çıktı. Bu trajedinin en büyük mağdurlarından biri de Kürtlerdir. 100 yıl önce yapılan antlaşmanın sonucunda Kürtler hala bu trajediyi yaşıyor. Lozan ile süregelen soykırımlar, halen yaşamaya devam ediyor. 4 parça Kurdistan üzerindeki soykırımlar devam ediyor. Ancak her ne kadar Kurdistan’ı dört parçaya bölünmüş olsa da halklar her zaman bir arada, birlikte durmuşlardır. Rojava, Rojhilat Başur ve Bakur’da çeşitli katliamlar gerçekleştirildi. Rojava’da, Halepçe’de Dersim’de Zilan’da yaşanan bu katliamlar hep bu antlaşmanın sonucudur. Sergi soykırımı sanatla anlattı. Bu sergide, 100 yıllık süre içerisinde yaşananları sanatla anlatmaya çalıştık. Kürt sanatçılarını ve dostlarının katılımıyla bu sergi gerçekleşti. Bu çalışma Kurdistandaki soykırımlar üzeri-

neydi. Türkiye’de Roboski Uğur Kaymaz, Ceylan Önkol gibi güncel olayları Serpil Odabaşı arkadaşımız işledi. Yine Güney Kurdistan’daki arkadaşlarımız Halepçe üzerine çalışma yürüttü. Rojhelat’da ki sanatçı arkadaşlarımız İrandevleti tarafında yapılan baskınları sanata yansıtılar. Kısacası Kurdistan’da yaşananlar sanatsal biçimde aktarılmaya çalışıldı.

100 yıllık kronoloji

Sergiye Kürt sanatçıların dışında Avrupalı Kürt dostu sanatçıların katıldığını ifade eden Seyidvan Tarihçi Sedat Ulugana tarafından hazırlanan kronolojinin de anlamlı olduğunu vurgulayarak “Yine Kürt dostları İtalyan, Alman sanatçılar da bu sergide yer aldı. Bu dayanışma önemli ve anlamlıydı. 14 sanatçı arkadaşımı bu sergide yer aldılar. Sergide Tarihçi Sedat Ulugana’nın hazırladığı bir kronoloji de yer aldı. Bu proje şu açıdan önemliydi. Biz Kürtler çok çabuk unutuyoruz bu kapsamda 1923’ten günümüzde yaşanan sosyal, siyasal ve kültür alanında yaşanan gelişmeleri içerisine alan bir çalışmaydı. Lozan’dan bu yana yaşanan olaylar ta Jina Amini’ye kadar işlenen gelişmeleri kapsayan bir çalışma oldu. Bu kronoloji 100 yıla ışık tutan bir projeksiyon görevi gördü. Sergiyi çok sayıda kişinin ziyaret ettiğine vurgu yapan Seyidvan ziyaretçilerin paylaşımlarında güç aldıklarını ifade ederek “Sergimiz video, resim yerleştirme vs gibi performanlar vardı. Yine sergi boyunca çeşitli kültürel aktiviteler yapıldı. Sergiyi ziyaret

edenler ilgisini oldukça önemlidi. Çünkü Kurdistan doğasını, yaşamını ve yaşananları görmüş oldular. Dostlarımızın sergiyi gezdikten sonra yazdıkları yazılar, kendi sosyal medyalarında paylaştıkları ve bize ettikleri geri dönüşümleri oldukça önemlidi. Buda insanların ilgisini çektiğimizin açık bir göstergesi oldu.

*Mücadele eden dört kadının
hikayesini anlatan belgesel filmi :
"Yıkılacak Duvarlar"*

Xwebûn dergisi olarak belgeselin kadın
yapımcılarından olan Yeşim Çoşkun' a
sorular sorduk

Türkçe

"Aysel Tuğluk Sibel Yiğitalp Figen Yüksekdağ Gültan Kışanak"

TEARING WALLS DOWN

Directed by: Şerif Çiçek & Hebung Polat

Director: ŞERİF ÇİÇEK - HEBUN POLAT Producer: ADİL DEMİRCİ - ONUR GÜLER - YEŞİM ÇOŞKUN Co-Producer: ZEHRA SUYU

Production Manager: BIANCA SCHMOLZE - FERNANDO ROMERO FORSTHUBER Director of Photography: HAMDİ AKYOL - ABDURRAHMAN ÖNCÜ

Camera: MEHMET EMİN İSİ - SERVET YİĞEN Sound: ÜMİT YILDIRIM - AHMET KAPLANCI Editing: HAMDİ AKYOL - ŞERİF ÇİÇEK Redactor: FIONA THO PESCH

Mezopotamya

CAR
LO
TA

STIMMEN DER
SOLIDARITÄT
KOLLEKTIV

MEHMET
EMİN İSİ
SERVET YİĞEN

m)

mFH

Xwebûn: Kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Yeşim Çoşkun: Ben Yeşim Çoşkun. 1983 yılında Derişim'de doğdum. Çocukluğum ailemin siyasi sürgün dönemlerinden Yunanistan'da geçti. Almanya'ya göç ettikten sonra Heidelberg Üniversitesi Dilbilim Fakültesi'nde okudum. Sonraki yıllarda fotoğrafçılık eğitimi aldım ve Sivil toplum kuruluşları. Siyah Giyen Kadınlar, Benim Rengim Senin Dünyan ve Engelsiz Kadraj gibi projelerde aktif rol aldım. Yıkılacak Duvarlar belgeselinde kadın yapımcılarından biriyim.

Xwebûn: 'Yıkılacak Duvarlar' belgeseli ne zaman çekildi?

Yeşim Çoşkun: Yıkılacak Duvarlar belgeseli ilk olarak 2022 ilkbaharında gündeme geldi. Figen Yüksekdağ'ın hapisane koşulları ve dönemin siyasal atmosferi içerisinde kadın tutsak olmanın yansımalarını ekrana yansıtmak istiyorduk. Senaryoya dair yaptığımız tartışmalarda Aysel Tuğluk ve Gültan Kışanak'ın hikayelerinde birleştirmeye karar verdik. Esasen bunun birtakım altyapısı da vardı. Muhafazakar ve Türk kökenli bir aileden gelen Figen Yüksekdağ'ın devrimcileşmesi bir kadın olarak siyasetin merkezine yürümesi, Gültan Kışan-

nak'ın 30 yıl önce siyasi bir tutsakken işkence gördüğü kentin 30 yıl sonra belediye başkanı olması ve kürt siyasetinde ilk eşsözcülerden Aysel Tuğluk ve sonrasında tutsak döneminde yaşadığı travmatik baskıları el aldık. Ayrıca bu senaryoyu sürgünde yaşamak zorunda kalan vekillerden Sibel Yiğitalp ile tamamladık.

Yaklaşık 5 aylık bir hazırlık sürecini, 5 aylıkta çekim ve kurgu aşamalarının ardından yönetmenler Şerif Çiçek ve Hebung Polat'ın ve görüntü yönetmeni Hamdi Akyol'un kadrajından aldığımız görüntülerle izleyici ile buluştuk.

Xwebûn: Belgeselin çekilmesinin sebebi ve hedefi nelerdir?

Yeşim Çoşkun: 2023 parlamento ve cumhurbaşkanlığı seçimi süreci özgün koşullar altında gerçekleşti. Ezilenlerden yana siyaset yapan HDP'nin her türlü devlet baskı aracı ile güçsüzleştirilmeye çalışıldığı, her düzeyde en aktif kadrolarının tutsak edildiği ya da sürgüne zorlandığı bir süreci karşıladık. Bu asimetrik koşullarda aynı zamanda başarıya kilitlenmiş bir siyasi öznenin tutsak kadın vekil, belediye başkan ve eş başkanını ekrana yansıtmak elbette zor bir sorumluluktur. Ayrıca meselenin hapisane boyutunu ele alırsak, üç kadın

ile sınırlamak doğru olmazdı. Çünkü baştada belirttiğimiz gibi, Sabahat Tuncel'inde aralarında olduğu onbinlerce devrimci siyasetçi kadın halen tutsak. Bu koşullarda karakterlerimizi birer sembol olarak ele aldık. Ancak anlattığımız hikaye onbinlerin hikayesidir. Özellikle AKP-MHP saray rejiminin kürt halkına ve ezilenlere ilk olarak kadın cep-helerinden saldırmaya başlamasında bizi bu belgele itti. İsmi içinde de hedefi belli olan 'Yıkılacak Duvarlar' tüm bu senaryoya da uydu.

Xwebûn: Toplumsal kültürün gelişmesi için özellikle kadınların rolü nelerdir? Bu belgele bu konuda hangi katkıları olmuştur?

Yeşim Çoşkun: Türkiye ve Kurdistan kadın hareketi farklı dinamiklere sahip olmaklar birlikte her daim mücadelede bir adım önünde oldu. Çünkü aşması gereken engeller daha katmerliydi ve bu durum kadın hareketini daha zorlu koşullarla sınırdı ya da eğitti. Sınıfsal ve ulusal konularda mücadele ettiği kadar, kendi cins özgürleşmesi içinde kolları sıvadı, bedeller ödedi. Hatta mücadelenin en durgun anlarında bile 8 Mart'ları direniş meydanlarına çevirdi. Bizim belgelemi mücadelede katkı iddası okyanusta bir damladır. An-

çak evde ve sokakta yürüyen bu amansız mücadele kültürü ve sanat cephesinden ufak bir katkımızda olursa bu bizler için önemli bir değerdir.

Xwebûn: Şuanda Kurdistan ve Türkiye’de kadınlar öncülüğünde büyük bir direniş sergilemektedir. Günümüzde bütün dünya da Jin Jiyan Azadî sloganı haykırılıyor. Bu sloganın önemi nedir aynı zamanda bugün dünyanın her yerine yayılmasının sebebi nedir?

Yeşim Çoşkun: Bazı sloganlar vardır tarihte yalnız o döneme ya da coğrafyaya değil, daha genele yayılır, tarihe kazınır. Latin Amerika direnişlerinden Venceremos ya da İspanya’dan No Pasaran bunlara birer örnek. İşte Jin Jiyan Azadî sloganıda daha önceleri yalnızca kürt kadınları tarafından benimsenirken, Rojava devriminin enternasyonel karakteriği, kürt kadınının direniş çizgisi ve son olarak Rojhilattaki kadın isyanları Jin Jiyan Azadî’yi başka bir boyuta taşıdı. Her ulustan kadın meydanlarda sahiplendi, kız kardeşliğini büyüttü. İşte bu direngen kadının gücünü bizlere göstermekte.

Xwebûn: Son olarak okuyuculara ne söylemek isterseniz?

Yeşim Çoşkun: Koşullar ne olursa olsun esas olan mücadeledir. Her türden eşitsizliğe, ulusal boyunduruğa, cins kırımına karşı direnmektir. Bizde bu direnişte yıkılacak duvarlardan bir tuğla çekebilseysek bunun onuru hapis-hanelerde direnen tüm kadın yoldaşlarımızın eseridir.

Türkçe

Türkçe

Sarya'nun şüri Sarya'nun dansı...

- GÜLCAN DERELİ

*(BU YAZI YENİ ÖZGÜR POLİTİKA GAZETESİNDEN
ALINMIŞTIR)*

33 Xwebûn 08/2023

Sarya...

Sarya... İsmi gibi yaşamı da şiir... Resmi adıyla Nursen İnce. O hayat verdiği bir karakterin ismini almış ve onunla yoluna devam etmiş bir direnişçi, bir devrimci. Sarya'dan kısa bir kesit için ondan iki yaş küçük olan kardeşi Yüksel İnce ve unutulmayan efsane oyunu "Gövenda Hilo"dan rol arkadaşı tiyatro sanatçısı Hasan Cansu ile konuştuk. Sarya, 15 Şubat 1975 yılında Kars'ın Arpaçay ilçesine bağlı Carcı köyünde 5 kardeşin üçüncüsü olarak dünyaya gelir. Babası memur olduğu için Kars'tan Burdur'a göç ederler. Sarya'nın çocukluğu burada geçer. İlkokulu burada, orta öğretimin de bir

kısmını Burdur'da okur. Sonra yine bir göç başlar. Babasının tayini bu sefer İstanbul'a çıkmıştır, ortaokula İstanbul'da devam eder. Ardından lise yılları. Ticaret Meslek Lisesi'nde bankacılık ve muhasebe bölümünde okur.

Kararlı bir kişilik

Kardeş İnce, anılarını bizimle şöyle paylaşıyor: "Beraber büyüdük. Aynı zamanda çocukluk arkadaşydık. Beraber oyun oynuyorduk. Çok kararlı bir kişiliği vardı. Kararlı, dediğini yapmak isteyen, biraz isyankar, aslında korkusuz da diyebilirim. Liderlik özellikleri vardı. Oyun oynarken, çocuklarla iletişimde gruplar oluşturur onlara lider-

lik yapardı. Böyle güzellikleri de vardı. Daha sonraki dönemlerde şiire, edebiyata çok fazla ilgisi vardı. Lise döneminde Nazım Hikmet'in şiir kitaplarını yanında götürdüğü için müdürden uyarı almıştı. 90'lar dönemiydi. Körfez savaşı sırasında Saddam'ın Kürtlere yönelik saldırısından sonra çok fazla göç olmuştu. Kürtler Türkiye sınırına geliyorlardı. Göç eden Kürt halkına yönelik okulda bir yardım kampanyası başlattı. Böyle duyarlılıkları hep vardı. Bir şeyler yapmak için çabalıyordu." Elinden her iş gelirdi Liseden sonra Sarya artık daha aktif bir çalışma içine girmek ister. Bir dönem Mezopotamya Kültür Merkezi'nde ilk olarak fotoğrafçılık ve

sinema bölümünde çalışmalara katılır. Sonrasında Koma Serhildan folklor ekibinde devam eder. Tabii bu sırada başka kurumlarda da çalışmalar yürütüyordu. Ardından gazetede çalışmaya başlar. İlk olarak Özgür Ülke gazetesinin muhasebe bölümünde, sonrasında da kültür-sanat sayfasında çalışmaya başlar ve kültür-sanat muhabirliği yapar. Özgür Ülke bombaladığı dönem gazetede çalışıyordu. Ancak tesadüfen o gün orada değildir. Kardeş İnce, “O dönem hem gazetede hem de Mezopotamya Kültür Merkezi’nde çalışmalarına devam etti. Son-

rasında bir grup tiyatrocunun tarafından Kayy-Der’de Goven-de Hilo oyunu çıkarılacaktı. Orada Sarya rolünü ona teklif ettiler. Sonra o rol için dersler almaya başladı. Modern dans dersleri, zaten folklor geçmişi vardı. Sonrasında da Sarya karakterine hayat verdi. Sarya ismini aldığını git-tikten sonra öğrendik” diyor.

Şiir yazardı

Sarya’nın edebiyat ve şiire de ilgisi vardır. Bu ilgisini kardeş İnce şöyle anlatıyor: “Edebiyatta ve şiire merakı yüksekti. Sürekli şiirler yazardı, küçük kü-

çük notlarla yazdığı mısralar, şiirler çoktu. Hala defterlerinin arasında bulurum. Şiirleri, yaşamsal, günlük problemler, hissiyatı, yaşama bakışı gibi şeylere yönelikti. Özgürlük tutkusu, yani hem toplumsal hem de kendi iç dünyasına yönelik şiirleri vardı.”

Unutamıyorum...

Kardeş İnce, aklından çıkmayan bir anıyı da bizimle paylaşıyor: “Ağabeyim gittiği zaman biz kardeşler arasında da kötü bir dönemdi. İkimiz bir kavga yaşadık. Sonrasında gelip sarılmıştı ve aslında

bu yüzden birbirimize kızgın değiliz demişti. Birbirimizle bir sorunumuz, problemimiz yok. Sadece bu durumu kabullenemiyoruz ama geçici bu. O yaklaşımı bana büyük bir güç vermişti. Ağabeyim Orhan İnce şimdi cezaevinde, 26 yıl oldu. DGM’de yargılandı ve müebbet aldı.”

İki perdelik özgürlük dansı

Sarya’nın “Gowenda Hilo” oyunundaki rol arkadaşı Hasan Cansu ise 1990’dan itibaren tiyatro ile uğraşmaya başlıyor ve çalışmalarına hala devam ediyor. Ondan da rol arkadaşı Sarya’yı dinledik. 5 kişiden oluşan bir ekip ile Teatra Evina Welat’ta çalışmalara başladıklarını anlatan Cansu, “Birlikte bizim bölgenin, Bingöl’ün bir derneğinde iki perdelik dans oyununa başladık. Sarya arkadaşı da orada tanıdık. Orada bir araya geldik” diyor. Sarya’nın rol aldığı oyun ile ilgili bilgi paylaşan Hasan Cansu, şöyle devam ediyor: “Metropollerdeki Kürt tiyatrosunun yer aldığı ilk gruplardan birisiydik. Teatra Jiyana Nû ile birlikte aynı döneme denk geliyor. Nursen arkadaş da o zaman MKM folklor ekibindeydi. Sonra bizimle beraber çalışmaya başladı. Oyunun ismi aslında Lal’di. Konuşmayan bir kadın, dilsiz ama aynı zamanda dansıyla özgürleşen, dansıyla bütün var olan olaylara tepki

gösteren bir karakter yaratıldı. Böyle başladık sahneye, tabi bunu yaparken bazı sıkıntılarımız oldu işin açıkçası. Hatta şunu da diyebilirim biz bu oyunu çalışırken evlerde bile çalışıyorduk. Nursen ile evlere gidiyorduk, o evlerde çalışma alıyorduk. Kendi evlerimizde de çalışma alıyorduk. Öyle yürüdü o dönem. O zamanki o şartlar ve koşullarda öyle bir çalışma ortamı oluşturduk. Genelde hep oyun üzerine konuşurduk, oyun ile alakalı sohbetlerimiz olurdu. İki perdelik oyun bir dans tiyatrosu, ilkti açıkçası. Skeçler vardı iki perdelik, ama dans böyle kitlenin için yeni bir şey oluyordu, herkesin merakla bir bekleyişi vardı. Tepkiler de biz gösterime girdiğimizde çok iyiydi. Sarya’nın da çok iyi dans ettiğini, kendini çok iyi yetiştirdiğini söylemek lazım.”

Dansıyla özgürleşti

Sarya ismini de oyun ile birlikte alır. Sarya, karakterini dansıyla özgürleşen kadının isyanını ortaya koyar. Deyim yerindeyse karakterini gerçek yaşama da uyarlar. Oyunun içeriğini anlatan Cansu, “Normalde oyunda benim eşimdi, sonra ben kardeşim tarafından arkadan kalleşçe öldürülüyorum, ben öldürüldükten sonra Sarya’yı kardeşime vermek istiyorlar. Sarya’nın da bunu dansıyla reddetme durumu vardı.

Kabullenmeme durumu vardı. Gerçekten bunu dansıyla müthiş bir şekilde yansıtıyordu. Oyunun karakteri biraz da öyleydi. Gowenda Hilo’nun içindeki akış öyleydi. Reddetti, kabul etmedi, eşim ölmüş ben onun kardeşi veya abisine varamam ya da bir başkasına varamam gibi dansıyla sürekli kendisini dile getirdi. Biz onu sahnede çok iyi bir şekilde gördük. Gerçekten de kendi yaşamında biraz özgür düşüncüyü, özgür yaşamayı, dansıyla da yaptı” vurgusu yapıyor.

Sessizliğinde derinlik vardı

Oyun sadece 5 kere sahnelenir. 5’i de İstanbul’da çeşitli kurumlarda gerçekleşir. Ve Sarya, 1995 yılında Kürt Özgürlük Mücadelesi’ne katılır. Oyun Sarya’nın gidişiyle bir daha sahnelenmez. Sarya’nın normalde çok sessiz bir kişiliği olduğunu dile getiren Cansu, “Aslında çok sessizdi işin açıkçası ama meğerse sessizliğinde derinlikler varmış. Tabi bunu sonradan öğreniyoruz. Oynadığı karakter kişiliğe bürünmüştü. Daha önceden biz bunun tartışmasını yaptık. Gerçekten de o özgür düşüncesi, o özgür bakışı, bazı feodal yapıları oyun içerisinde reddedip gerçekten kendi hayatında var etmesi ilginçti bizim açımızdan. Bizi böyle biraz düşündürdü. Karakteri de öyleydi. Bir o kadar sessizdi ama bir o kadar da sessizliğin-

de çok büyük derinlikler, derin düşünceler yattığını sonradan öğrenmiş olduk. Kendi yaptığı dansı da zaten öyleydi. Hiç konuşmuyordu, sürekli dans eden, oyun içerisinde çıkan olaylara karşı tepkisini dansla dile getiren bir karaktere sahipti. Kendi yaşamında da biraz içselleştirdi” diyor.

Dansının gücü muazzamdı

Sarya ile sohbetlerinin unutulmaz olduğunu dile getiren Cansu, o döneme dair şunları söylüyor: “Biz genelde Taksim’e gider gelirdik, aynı zamanda grup şeklinde gider gelirdik. Ama biz onunla vapurun arkasında otururduk. İkili dans olduğu ve sürekli dans ettiğimiz için o dans sahnelerini konuşurduk. Vapurun arkasında oturup martılara simit atardık, aynı zamanda da ikili dansı nasıl yapacağımızı konuşurduk. Hiç unutamadığım şey onunla ilgili bu anılarımız oldu. Hep sakın sakın arkada oturur dansı konuşurduk. Hala onun yarattığı dans, onun yaptığı dans ile uğraşıyorum. Hala da yapıyorum. Biraz Sarya’nın dansını da içinde barındıran, biraz da onu anımsatan

dansları yapmaya çalışıyorum. Yakında o da çıkacak. Etkisini ancak böyle anlatabilirim. Oradaki o sanatın gücünü aslında içimize yerleştirdi. Bunca sene oldu hala onun bize yerleştirdiği sanatı yaşatmaya çalışıyoruz. Biz onu hiçbir zaman unutmadık. Onun dansını, onun dansının gücünü, onun dansının özgürlüğünü, yarattığı o düşünceyi içimizde hala bir şekilde yaşatmaya çalışıyoruz.”

İlk röportaj

Kürt tiyatro sanatçısı Hasan Cansu, sözlerini şöyle noktalıyor: “Bunca yıl sonra onunla ilgili ilk kez benimle görüşüldü. Sizin röportaj talebinizle bir şaşkınlık yaşadım. Gerçekten

onunla ilgili danslar yapıldı, klipler yapıldı, bir sürü şeyler anlatıldı ama hiç kimse onun dans arkadaşı olarak benimle konuşmadı. Bu röportaj benim için çok değerli ve önemli.” Sarya 16 Kasım 1997 yılında yaşamını yitirir. Ailesi bir ay sonra Sarya’nın şehadet haberini alır. Cenazeyi ise koşullardan dolayı alamaz.

DEQS – DIE TRADITIONELLEN KURDISCHEN TÄTOWIERUNGEN

–BÊRÎVAN ÎBÎN

Deutsch

Die Praxis des Tätowierens ist mehrere tausend Jahre alt und wurde schon in verschiedenen Teilen der Welt bei den unterschiedlichsten Völkern nachgewiesen. Man geht davon aus, dass sie sich bei diesen Völkern selbstständig und unabhängig voneinander entwickelt hat. Die ältesten überlieferten Tattoos stammen von einer über 5.300 Jahre alten ägyptischen Mumie aus Oberägypten, bei der auf dem Oberarm ein Stier- und Schaf-Tattoo entdeckt wurde. Auch bei der weltbekannten Gletschermumie Ötzi, welcher in Südtirol gefunden wurde und schätzungsweise um die 5.300 Jahre alt ist, hat man insgesamt 61 Tätowierungen gefunden. Die Tattoos stellen geometrische Figuren, Linien und Punkte dar, welche man mit Hilfe von Ritzungen, die man anschließend mit Kohlepulver färbte, unter die Haut gebracht hat. Auch bei den Skythen, einem Nomadenvolk, welches im 8./7. Jahrhundert v. Chr. die eurasischen Steppen besiedelte, konnte das Tätowieren nachgewiesen werden. Die Skythen pflegten besonders großflächige Tattoos zu stechen. Die Hautmodifikation in Form von Tätowierung stellt nach heutigem Wissensstand ein universelles kulturelles Phänomen dar und hat die verschiedensten Funktionen und

Bedeutungen angenommen.

Tattoos in Mesopotamien

In Mesopotamien, einer Kulturlandschaft, in der KurdInnen seit Tausenden von Jahren leben, lassen sich ebenso Spuren finden für die Praxis des Tätowierens. Besonders in den heutigen Städten Riha, Mêrdin und Amed findet man heute noch traditionelle TattooträgerInnen. AnthropologInnen schätzen diese traditionelle Tätowierkunst auf über 2.000 Jahre. Diese traditionellen kurdischen Tattoos nennen sich Dêq. Sie schmücken ha-

uptsächlich die Körper von Frauen, aber auch einige Männer lassen sich Dêq tätowieren. Traditionellerweise werden Dêq auf dem Gesicht, an den Händen, an den Füßen, an der Brust und am Rücken gestochen. Die Besonderheit von Dêqs ist, dass sie kulturelle Überbleibsel einer langen Tradition darstellen, denn es gibt nur noch wenige Dêq-TrägerInnen in den hiesigen Gebieten. Das könnte zum Teil damit zusammenhängen, dass die Dêqs durch isla-

mische Einflüsse als sündhaft eingestuft, abgewertet und teilweise verboten wurden. So verringerte sich nach und nach die Ausbreitung dieser Tätowierkunst. Des Weiteren gibt es immer weniger Dêq-TätowiererInnen, die ihr Wissen und Können an die nächste Generation weitergeben.

Bedeutung von Dêqs

Dêqs werden traditionell mit mehreren zusammengebundenen Nadeln, der Muttermilch einer Frau - die eine Tochter geboren hat - und mit Ruß gestochen. Dabei wird das Ruß und die Muttermilch zumeist auf die Haut platziert, manchmal mit Federn auf die Haut vorgezeichnet und dann mit den Nadeln in die Haut auf die vorbereiteten Stellen tätowiert. Einige Deq-TrägerInnen beschreiben den Prozess als schmerzhaft und den Heilungsprozess als anstrengend.

Der Anthropologe Ahmet Yavuklu, welcher zu Dêqs forscht, erklärt, dass Dêqs eine Form der Anbetung sind. "Die Dêq Motive sind oft von Wesen, Designs und Mustern inspiriert, die in der Natur zu sehen sind - wie Sonne, Mond, Sterne und sogar Weizen. Sie alle haben wichtige und symbolische Bedeutungen." Deqs überliefern viele Informationen über vergangene religiöse, mythologische, kulturelle und ästhetische Erkenntnisse und Ansichten, was besonders sichtbar wird an der Vielfalt der Symbole und Bedeutungen, die sie haben. Neben Symbolen von Himmelskörpern, gibt es auch Tiersymbole wie den

Fisch, die Gazelle, den Skorpion oder Zugvögel. Auch botanische und natürliche, biologische Symbole wie Bäume, Blumen und Zweige sind oftmals tätowiert. Ebenso finden sich geometrische Formen wie Kreise und Punkte wieder und Alltagsgegenstände wie Knöpfe, Schere, Kamm und Schlüssel.

Symbol des Spiegels

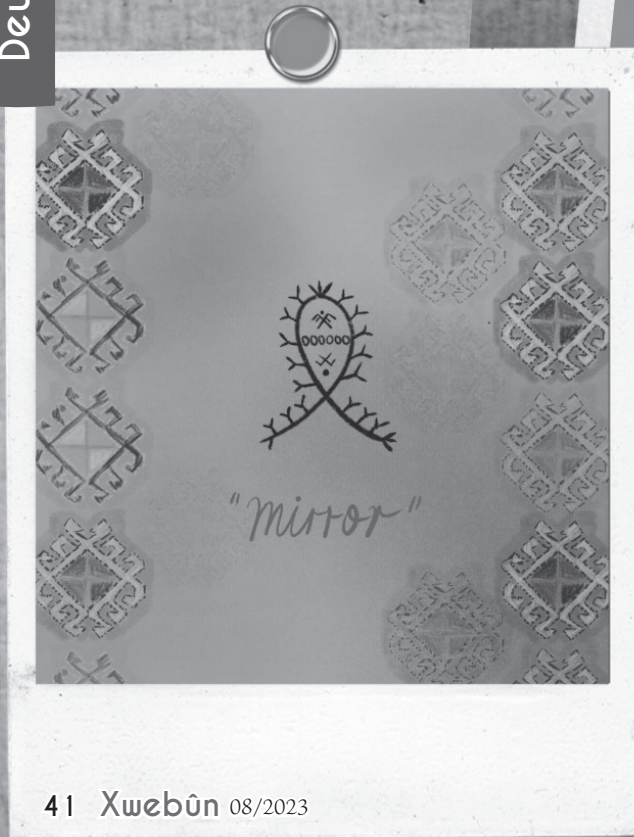
Ein besonders interessantes Symbol, nämlich das des Spiegels, lässt auf mythologische Bezüge schließen. Der Folklorist Mümtaz Fırat, welcher jahrelang zu Dêqs geforscht hat, schreibt in seinem Buch „Kaybolan İzler“: Güneydoğu'da Geleneksel Dövme ya da Dek ve Dak“, dass das Spiegel-Symbol mit Weiblichkeit und den weiblichen hethitischen Göttinnen İştüşaya und Papaya in Verbindung gebracht wurde. Der Spiegel gilt in der hethitischen Mythologie als die reinste Form des Verstehens und der Erkenntnis. Auch erwähnt Fırat, dass die verschiedenen Symbole sowohl ästhetische als auch religiöse und kulturelle Funktionen innehaben. So gelten beispielsweise die Tattoos als Schmuck und somit als Verschönerungsmerkmal oder sollten die religiösen Glaubenssätze der tätowierten Menschen markieren. Die Tätowierungen sind Hinweise für die Positionierung der Menschen in der Welt und mit ihrer Umwelt. Wie Yavuklu sagt, hängen Tätowierun-

gen eng zusammen mit dem Selbstgefühl des Menschen und wie sich dieser auf andere Wesen - sowohl Menschen als auch Tiere - oder aber auch auf die Umwelt bezieht.

Dêq Tattoos heute

Dêqs gewinnen heute wieder mehr an Bedeutung, denn immer mehr KurdInnen interessieren sich für sie und lassen sich die alten Dêq Symbole auf ihrer Haut tätowieren. Zehra Doğan, eine bekannte junge kurdische Künstlerin beispielsweise, trägt ein Dêq Tattoo nach traditionellem Vorbild in ihrem Gesicht. Viele junge Dêq-TrägerInnen, die oftmals in der Diaspora leben, beschreiben, dass sie diese uralte Praxis des Tätowierens weiterleben lassen möchten und, dass es ihnen wichtig ist in Verbindung zu bleiben mit ihrer kurdischen Identität und diese, auch als ein politisches Statement, nach außen zu tragen.

Die Bedeutungen von manchen Deg- Symbolen

(Zeichnungen von Bëriwan)

Halay Nights, Tattoos auf dem Arm- Ist das Kunst?

-Mizgîn Xweza

Du kennst doch bestimmt diese eine Kurdin. Du schaust auf ihre Instagram Seite. In ihrem Profil steht dick YAN MIRIN YAN AZADI und auf ihren Fotos strahlt ihr Lächeln, während sie hinter der Kurdistan-Fahne post. Du schaust genauer hin und entdeckst auf ihrem Handgelenk ein neues Tattoo mit dem Schriftzug Jin Jiyan Azadi. Du staunst. Sie scheint wirklich eine radikale Kurdin zu sein, die es mit der Verbundenheit zum eigenen Land ernst nimmt. Oder etwa nicht? Dir fällt auf, dass das diese Kurdin aus deiner Stadt ist, du sie aber noch nie auf einer Demo oder auf einer Veranstaltung gesehen hast. Du klickst auf ihre Story. Alle Fotos, die sie mit der Kurdistan-Fahne geschossen hat, sind bei ihr zu Hause. Nur am Samstag war sie wie es aussieht auf einer Halay-Night. Und was läuft im Hintergrund? Das Lied Kurdish Barbie von Helly Luv...

Was steckt hinter solchen Leuten? Man könnte denken, ach das sind doch nur einzelne Jugendliche, die sich halt nicht aufgegrafft bekommen. Oder könntest du dir vorstellen, dass da ein System

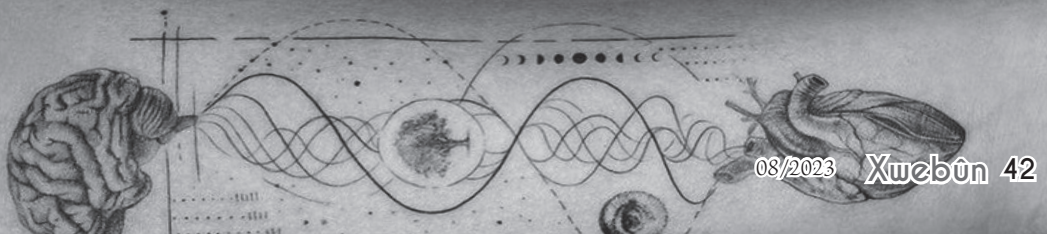
hinter steckt? Ein System, das bewusst probiert, Jugendliche von einem revolutionären Weg abzubringen, sie einzuschläfern und somit gegen all die Angriffe auf Kurdistan unwirksam zu machen? Eigentlich liegt es auf der Hand, dass dort das System im Spiel ist. Wenn Erdogan vor den Augen der ganzen Welt ein gefällsches der Gerila hoch lädt, um seine WählerInnen zu manipulieren, kann man sich vorstellen, dass im Hintergrund noch viel verrücktere Sachen passieren.

Kunst und Kultur sind wie der Spiegel einer Gesellschaft. Sie machen die Geschichte, die Werte und die Moral der Gesellschaft sichtbar, stellt sie dar. In der kurdischen Kultur findet man viele Merkmale, die heutzutage immernoch auf den großen Widerstandsgeist der KurdInnen, gerade der kurdischen Frauen, darstellen. Eyşe Xan, eine Legende der Dengbejî (kurdisch traditioneller Sprechgesang), wurde auch "die Königin ohne Krone" genannt. Denn sie wurde nicht durch schönes Aussehen berühmt, sondern durch ihre Stimme, durch ihren inneren Wert. Viele Sachen, die uns heute wortwört-

lich als Kunst verkauft werden, haben nichts mit der eigentlichen Bedeutung von Kunst zu tun. Anstatt mit der Kunst Werte zu erschaffen, und beispielsweise einen Beitrag zur Geschichte und Kultur Kurdistans zu leisten, wird Kunst, Musik und Medien genutzt, um die Geschichte zu verdrehen und uns von ihr zu trennen. Kulturen, Symbole oder Traditionen werden sinnentleert, damit wir eben nicht zu Königinnen werden, sondern im Rad des Systems mitdrehen. Schauen wir uns einige Beispiele an:

Tattoos

Gibt es nicht den Spruch "es ist nicht wichtig was draufsteht, sondern was drinnen ist"? So verhält es sich auch bei Tattoos. Viele Jugendliche sind jung und wollen sich ausdrücken, wollen ihre Zugehörigkeit mit ihrer Heimat aufzeigen und tätowieren sich daher revolutionäre Sprüche oder Symbole. Danach bekommen sie das Gefühl, sich ganz stark mit der Revolution verbunden zu haben. Doch wie tief ist diese Verbindung? Lebst du wirklich nach dem Spruch, der auf deinem Handgelenk

steht? Lässt sich die Liebe zu etwas wirklich mit so einfachen Dingen, wie einem Symbol auf der Haut ausdrücken? Okay, auch in der kurdischen Kultur gibt es Deq, ein Tattoo, das zur Ehrung von Frauen diente. Doch dort ist eine tiefe, kulturelle und rituelle Grundlage vorhanden. Die Frauen leben nach einer Philosophie, und gestalten ihren Körper danach. Heute soll das andersrum funktionieren. Du tätowierst dir etwas, in der Hoffnung, dass dein Charakter sich danach bildet. Jugendliche zerbrechen sich heutzutage tagelang den Kopf. Was soll ich tätowieren? Wo soll es sein? Wie groß, wie dick, wie lang? Dazu sammeln sie noch all ihr Erspartes, denn Tattoos sind teuer geworden. Hätten sie diese Zeit genutzt, um einer Frau in Not zu helfen, oder eine Aktion zu planen, hätten sie Jin Jiyan Azadi gelebt, anstatt es nur zu schreiben.

Halay-Nights

Bestimmt hast du schonmal davon gehört, dass in größeren Städten sogenannte Halay-Nights, also kurdische Tanz-Nächte stattfinden. Dort sieht man junge Frauen mit schwerem Make-Up, den kürzesten Röcken, Highheels, die wackelig 4 Schritte vor und zurück tanzen. In ihren Augen sieht man eine große Unsicherheit. Denn der eigentliche Zweck der Halay-Nights ist nicht die Ausübung von kurdischer Kultur. Männer jagen jungen Frauen hinterher, Jugendliche betrinken sich und machen Videos für die Social-Media Accounts. Hat das noch was mit der tausend Jahre alten Govend-Kultur zu tun? Govend ist ursprünglich ein Ausdruck der Verteidigung der Gesellschaft. Von kämpferischen Govends, die wie eine Kriegsübung waren, bis zu bäuerlichen Govends, die die Bewegungen der Ernte nachahmen - immer drückte Govend die Werte der Gesellschaft aus. Im Gegensatz dazu dienen Halay-Nights eher dazu, die Jugendlichen von aller Moral zu trennen, Frauen zu einem Objekt zu machen, das sich wie auf einer Werbefläche präsentiert. Jede sollte sich natürlich anziehen, wie sie möchte und so tanzen, wie sie möchte - aber wir sollten hinterfragen, wieso diese jungen Frauen sich so präsentieren wollen. Da steckt das Patriarchat hinter, dass die Frau von ihrer eigentlichen kämpferischen Rolle in der Gesellschaft trennt und sie zu einem Verkaufsobjekt werden lässt. Das Schlimmste ist,

wenn sie so sehr von diesen Gedanken beeinflusst ist, das sie sich selbst freiwillig zum Verkauf stellt.

Musik

Helly Luv ist das beste Beispiel von einer Frau, die anti-revolutionär ist und deren Videos danach schreien, ebenfalls so zu werden. Schaut es euch am Besten selber an. Sie nennt sich selber „Kurdish Barbie“, singt über Revolution und die Rechte aller Menschen. Sie läuft in ihren Videos mit goldenen Highheels neben weinenden Kindern und zerbombten Häusern entlang. Sie schmeißt sich dramatisch auf den Boden und flüstert dabei melancholisch „Jin Jiyan Azadi“. Was soll uns das zeigen? Die Rolle einer Frau in der Revolution ist es, trotz allem Krieg gut auszusehen und eine Show zu machen, das reicht. Die richtige Schminke und ein richtiges Outfit macht eine Frau zu einer Revolutionärin.

Wir sehen also, dass gerade durch die Kunst heute ein großer Spezialekrieg speziell gegen Kurdinnen geführt wird. Das System würde alles dafür tun, dich mit solchen oberflächlichen Sachen zu beschäftigen, damit sie eben nicht zu Königinnen ohne Krone werden. Sollen die doch die Krone aufziehen, aber ein klassisches Leben führen, an das sich in hundert Jahren niemand mehr erinnert. Das System will heute immer noch die widerständige und reiche kurdische Kultur auslöschen. Und das System weiß - den größten Reflex zur Verteidigung hat die Frau. Es ist unsere Aufgabe als junge Frauen sich über diese Fallen und Tricks bewusst zu werden und Alternativen zu finden. Vielleicht wird es an der Zeit, auch den eigenen Alltag und die Verbindung zur kurdischen Kunst und Kultur zu hinterfragen, aus dem Schönheitsschlaf zu erwachen und aktiv zu werden!

AMARGÎ

Gewürze als Heilmittel

Die Heilkraft der Mutternatur sollte man nicht klein sehen. Die Natur beinhaltet alles in sich. Jedoch warum ist das so sehr im verborgenen? Die Natur verteidigt die Menschen, beschützt sie und akzeptiert sie. Jedoch warum zerstören die Menschen etwas was sie beschützt und akzeptiert? So wie die männliche Mentalität es mit der Frau/Mutter macht. Es ist die Mutter, die uns das Leben beibringt und zum Leben bringt, jedoch zerstören diese Mentalität die Frau. Deswegen können wir die Natur und die Frau voneinander nicht trennen. Weil beides ist das Ergebnis der 5000 jährigen patriarchalen Gesellschaftsstruktur. Dagegen ist eine Selbstverteidigung nötig. Eine Selbstverteidigung der Natur ist ebenso eine Selbstverteidigung der Frau.

Verteidigen ist ein Akt des Aufbaus von Strukturen und Brücken zwischen Mensch, Natur und Existenz. Und zwar so, dass sich alle Teile in ihrer Verbindung zum Ganzen fügen. Ein verbundenes Selbst verteidigt eine Welt mit einer umfassenderen Bedeutung, indem es allem innerhalb dieses Ganzen einen Sinn gibt. Denn „verteidigen“ bedeutet, eine Beachtung dieser Ganzheit, die ein immerwährender Fluss ist und sich innerhalb dessen verändert. Eine individualistische und egozentrische „Verteidigung“ wird das Gewebe zerstören, das die Grundlage des Lebens und der Freiheit zusammenhält. Eine solche „Selbstverteidigung“ ist eine falsche Verteidigung, ein Selbst, das seine Verbindung zu sich selbst und zur Natur zerstört.

Es gibt vieles wo vor wir uns selbstverteidigen müssen. An erster Stelle das Patriarchat und seine Schaffungen. Als Frauen sind wir Ziel dieser Mentalität, wir werden angegriffen und von unserer Natur entfremdet. Wie oft haben wir die Heilmütter, auch bekannt als „Hexen“ erwähnt? Ich glaube schon oft. Weil das auch erwähnt werden muss. Weil das eins zu eins den Angriff auf die Natur und auf die Natur der Frau repräsentiert. Wer verübt diesen Angriff? Das Patriarchat. Da kommen wir zu dem Entschluss, dass eine Selbstverteidigung ein MUSS ist. Wenn die Frau die Natur nicht verteidigen würde und mit der Natur nicht zusammenarbeiten würde, was wäre dann bis heute mit uns passiert? Es ist die Frau die unser Leben mit der Natur harmonisieren lässt. Die Frau weiß wenn sie die Natur verteidigt, verteidigt sie auch sich selbst. Weil die Natur klappt nicht ohne die Frau, und die Frau klappt nicht ohne die Natur. So wie zwei Puzzleteile, die zusammen ein Ganzes sind.

Ideologisch, psychisch, physisch oder mental ist egal, überall wird die Frau mit Angriffen konfrontiert. Deswegen werden auch Selbstverteidigungs-Methoden entwickelt. Weil das heutzutage ein Muss ist. Die wichtigste Selbstverteidigung ist in der Natur versteckt. Die Natur hat alle Mittel für die gesundheitliche, mentale und körperliche Selbstverteidigung. Wichtig ist nachzuforschen, zu entdecken und auszuprobieren.

Deswegen haben wir dieses mal für euch einpaar Heilgewürze rausgesucht. Viel Spaß bei der Zubereitung!

Kurkuma

Kurkuma gilt in asiatischen Ländern als Gewürz des Lebens. Traditionell ist die Pflanze auch unter dem Begriff des „indischen Safrans“ bekannt. Sie wird überwiegend in Südostasien geerntet. Kurkuma ist vor allem in der indischen und in der chinesischen Medizin eine bedeutende Arznei. Sie wurde tausende Jahre lang für ihre Heilkraft verehrt. Sie ist Alzheimer-gegenwirkend, entzündungshemmend und hat entgiftende Eigenschaften. Außerdem ist sie gut für die Senkung des Cholesterinspiegels und hilft ebenso bei Magenproblemen.

Beliebtes Getränk aus Kurkuma ist die „Goldene Milch“

Zutaten –

4 daumengroße Kurkumawurzeln

1 TL natives Kokosöl

1 EL Agavendicksaft (oder Ahornsirup)

600 ml Sojadrink (Sojamilch) (oder eine andere Pflanzenmilch,
wie z. B. Mandelmilch)

1 TL schwarzer Pfeffer

1 TL Kardamom

1 TL Zimt

30 g Ingwer (1 Stück)

Zubereitung

Kurkuma gut abwaschen oder schälen.

Alle Zutaten in einem Mixer auf höchster Stufe für 2 Minuten mixen.

Goldene Milch anschließend in einen Topf geben und 5 Minuten köcheln lassen.

In Tassen füllen und sofort genießen.

Bockshornklee

Ursprünglich kommt sie aus dem persischen Raum. Bockshornklee ist ein sehr altes Gewürz, wird aber seit vielen Jahren in Medizinsystem wie Indien und China als eine wichtige Heilpflanze genutzt. Sie ist wirksam gegen Appetitmangel, Magersucht, Auszehrung und Gewichtsverlust. Sie ist ebenso gegen Hautentzündungen, Geschwüre und Ekzeme wirksam. Traditionell wird sie bei Menstruationsproblemen und mangelnder Milchbildung eingesetzt.

Sie wird als Gewürz genutzt, jedoch kann man daraus ebenfalls ein Bockshornkleesamen Tee zubereiten. Dieser Tee ist gut gegen Husten und zur Förderung der Milchbildung.

Zubereitung

Nehmen Sie 2 gehäufte Teelöffel gemahlene Bockshornkleesamen.

Übergießen Sie diese mit 1/4 Liter kaltem Wasser.

Nach 3 Stunden bringen Sie dieses Gemisch zum Sieden, abseihen und lauwarm trinken.

Wir haben euch auf dem
Kurdistan Jugendfestival gefragt:

Warum ist für uns als
kurdische junge Frauen die
Verteidigung
unserer Kultur so wichtig?

Berfîn

“Hallo, ich heiÙe Berfîn. Wir als junge Frauen müssen unsere Kultur verteidigen, weil es sehr wichtig ist, dass wir nicht vergessen, wer wir sind, woher wir kommen und unsere Kultur ist auch sehr schön und auch so vielfältig und sobald wir sie verlieren, verlieren wir ein Teil von uns.”

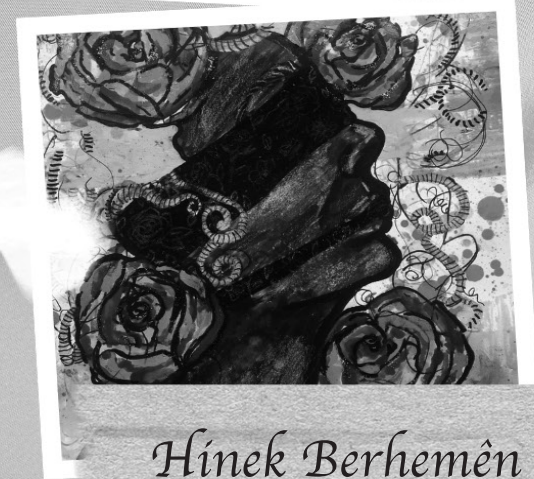
Zilan

“Mein Name ist Zilan aus Mainz. Wir sollen die kurdische Kultur in Deutschland verteidigen, da wir einer ständigen Assimilationspolitik ausgesetzt sind. Gerade als kurdische Jugendliche sind wir in Zwiespalt zwischen zwei Identitäten. Wir werden in Deutschland nicht akzeptiert und haben gleichzeitig die Unterdrückung in der Heimat und die ständige unterdrückte Assimilierungspolitik. Auch in Deutschland und in Europa, trotz dieser scheinbaren Demokratie werden wir ständig assimiliert und unterdrückt, das sogar mehr als in der Heimat, auch wenn diese Assimilierung unerschwellig ist. Deshalb ist es wichtig unsere Kultur zu verteidigen und dies beginnt damit sich politisch zu engagieren, seine Meinung zu äußern und aktiv zu sein.”

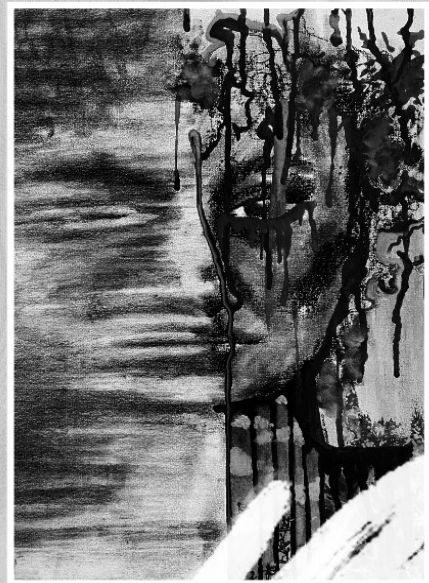

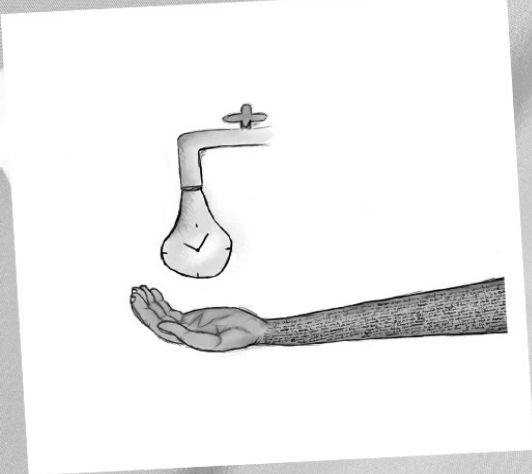
Gülçin

“Hallo, ich heiße Gülçin. Da wir bis heute sehr assimiliert werden und uns dem System beugen sollen, ist es wichtig unsere Kultur mit allen Mitteln zu beschützen.”

Hinek Berhemên yên ku ji bona pêşbirka
“Bî Çavên Te Welat” hatibûn

ŞEHİD SARYA' NIN KALEMİNDEN

Devrimci halkımın gözlerinden umut
Yıpranmış nasırlı ellerinden zafer
Ve yasaklanmış dilinden
Özgürlük marşını dinliyorum
Yeşil tulumlarıyla gerillamın
Bu köhne düzeni yıkışını
Ve kuzu postuna bürünmüş sömürgecileri
Kurşuna dizişini izliyorum
Halkımın sesini duyuyorum
Diyarbakır'dan
Halkımın sesini duyuyorum Botan'dan
Halkımın sesi Mezopotamya'dan
Yoldaşlarımın bir avuç umudu
Tüm Kürdistan'a serpiştirdi
Canını koydu özgürlük uğruna
Yoldaşlarım, kadın, erkek, çocuk
Yoldaşlarım insan, insan
Ve insan
Yoldaşlarım bu ölüm-dirim davasında

"EGER LAŞE MIN SED PERÇE BIKIN, MIN BIDIN JÊR GÛLE Û
RECBAR, BIÇIME SER DAR GOTINA DILÊMIN TÊ SER ZAR;
KURDISTAN HER WELATÊKE Û NABE ÇAR."

-QAZÎ MIHEMED

